

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV**

Evidenčné číslo: 19100/B/2012/1407155691

**ENERGETICKÁ POLITIKA A ENERGETICKÁ
BEZPEČNOSŤ USA**

Bakalárska práca

2012

Martin Thomas

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV**

ENERGETICKÁ POLITIKA A ENERGETICKÁ BEZPEČNOSŤ USA

Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Študijný odbor: 6221 7 00 Medzinárodné ekonomické vzťahy

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie

Vedúci záverečnej práce: Ing. Ján Bocora

Bratislava 2012

Martin Thomas

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú bakalársku prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Martin Thomas

Pod'akovanie:

Touto cestou by som chcel pod'akovať vedúcemu záverečnej bakalárskej práce
Ing. Jánovi Bocorovi za cenné rady, ochotu a čas, ktoré mi pri písaní tejto práce venoval.

ABSTRAKT

THOMAS, Martin: *Energetická politika a energetická bezpečnosť USA*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Ján Bocora. – Bratislava: FMV EU, 2012, 54 s.

Cieľom záverečnej bakalárskej práce je poukázať na hlavné výzvy v oblasti energetickej politiky a energetickej bezpečnosti Spojených štátov amerických ako najväčšej ekonomiky sveta. Práca je rozdelená do troch kapitol. Prvá kapitola je venovaná energetickej základni USA a hlavným energetickým zdrojom krajiny. V ďalšej časti sa charakterizuje energetická politika jednotlivých prezidentov od konca 60. rokov 20. storočia do roku 2009. Záverečná kapitola sa zaoberá novou energetickou politikou Baracka Obamu. Výsledkom riešenia danej problematiky je poukázanie na energetickú náročnosť krajiny, predovšetkým na rope a objasnenie legislatívnych krokov uskutočnených prezidentmi za účelom zníženia energetickej náročnosti krajiny.

Kľúčové slová:

energetická politika, energetická bezpečnosť, USA, fosílna palivá, ropa

ABSTRACT

THOMAS, Martin: *Energy policy and energy security of the USA*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International Economic Relations and Economic Diplomacy. – Supervisor of thesis: Ing. Ján Bocora. – Bratislava: FMV EU, 2012, 54 pp.

The aim of this thesis is to highlight the main challenges in energy policy and energy security of the United States of America as the world's largest economy. This thesis is composed of three chapters. The first chapter deals with U.S. energy base and the main energy sources in the country. The next chapter characterizes the energy policies of presidents since the end of the 60th of the 20th century until 2009. The final chapter deals with a new energy policy of Barack Obama. The result of solving this issue is pointing to energy consumption in the country, especially on oil and on legislative steps of presidents taken to reduce the energy consumption of the country.

Key words:

energy policy, energy security, USA, fossil fuels, oil

Obsah

Zoznam grafov	6
Úvod	7
1. Význam energetických zdrojov v hospodárstve USA.....	8
1.1 Surovinová základňa USA	9
1.1.1 Produkcia ropy.....	11
1.1.2 Spotreba ropy.....	13
1.1.3 Export a import ropy	14
1.2.1 Produkcia zemného plynu	15
1.2.2 Spotreba zemného plynu	17
2. Vývoj energetickej politiky USA od roku 1969 do 2009.....	20
2.1 Richard M. Nixon (1969-1974).....	20
2.2 Gerald R. Ford (1974-1977).....	22
2.3 James Carter (1977-1981)	24
2.4 Ronald Reagan (1981-1989)	25
2.5 George H. W. Bush (1989-1993)	27
2.6 William J. Clinton (1993-2001)	29
2.7 George W. Bush (2001-2009)	31
3. Nová energetická politika USA - Barack H. Obama (2009-súčasnosť)	36
3.1 Import ropy a problematika deficitu obchodnej bilancie	36
3.2 Nová energetická politika Baracka Obamu.....	38
Záver	45
Zoznam použitej literatúry	48

Zoznam grafov

Graf 1 Produkcia primárnych zdrojov v krajine, 2010	10
Graf 2 Spotreba primárnych zdrojov energie, 2010	11
Graf 3 Vývoj ročnej ťažby ropy v USA, 1973-2010	12
Graf 4 Spotreba ropy v krajine podľa odvetvia ekonomiky, 2010	13
Graf 5 Vývoj ročnej bilancie exportu, importu a spotreby ropy v krajine, 1981-2010	14
Graf 6 Vývoj produkcie zemného plynu v krajine, 1973-2010	16
Graf 7 Vývoj spotreby zemného plynu, 1973-2010	18
Graf 8 Vývoj cien surovej ropy Brent, 1981-1989	26
Graf 9 Vývoj cien ropy Brent, 1989-1993	29
Graf 10 Produkcia a spotreba ropy v krajine, 1993-2001	30
Graf 11 Vplyv importu ropy na vývoj obchodného deficitu USA, 2008-2011	38

Úvod

Predkladaná bakalárska práca sa venuje problematike energetickej politiky a energetickej bezpečnosti USA. Cieľom práce je poukázať na hlavné výzvy v oblasti energetickej politiky a energetickej bezpečnosti Spojených štátov amerických ako najväčšej svetovej ekonomiky, najmä vysokú závislosť na importe ropy a ropných produktov ako aj na riešenia, ktoré v priebehu posledného polstoročia prezentovali v tejto oblasti jednotliví prezidenti krajiny, počnúc Richardom Nixonom až po súčasnosť.

Z metodologického hľadiska je práca založená na analýze energetickej základne USA, kde sme využili štatistické zdroje Spravodajského úradu pre energetiku a publikácie vydané týmto úradom a pre prehľadnosť sme taktiež uviedli grafické spracovanie údajov k jednotlivým zdrojom energií. Takisto sme za využitia syntézy viacerých prameňov, prevažne prezidentských prejavov o danej problematike, úradných papierov a článkov voľne dostupných na internete postupovali aj v druhej a tretej kapitole a taktiež sme pre prehľadnosť vývoja uviedli grafické spracovanie údajov. Čerpáme prevažne zo zahraničnej literatúry, štatistik a článkov dostupných na webových stránkach internetu.

Práca je rozdelená do troch hlavných kapitol. V prvej kapitole sa budeme venovať významu energetických zdrojov pre hospodárstvo USA a postupne si charakterizujeme energetickú základňu krajiny a graficky si znázorníme historický vývoj ťažby ako aj využívania hlavných zdrojov energií v krajine. V druhej kapitole sa budeme venovať vývoju energetickej politiky USA a jej vplyvu na energetickú bezpečnosť krajiny od prezidenta Nixona (1969) až po rok 2009, kedy skončil vo svojej funkcii prezident G. Bush mladší. Kapitola je rozdelená do viacerých podkapitol podľa jednotlivých funkčných období prezidentov. V týchto podkapitolách budeme rozoberať hlavné legislatívne zmeny, ktoré v tom čase úradujúci prezidenti presadili v oblasti energetickej politiky a energetickej bezpečnosti krajiny. Tretia kapitola bude venovaná Novej energetickej politike súčasného prezidenta Spojených štátov amerických Baracka Obamu. V kapitole sa budeme venovať analýze plánov energetickej politiky počas prezidentskej kampane v roku 2008 a následnými opatreniami, ktoré boli prijaté po nástupe prezidenta do funkcie. V tejto časti si taktiež zanalyzujeme vplyv importu ropy a ropných produktov od zahraničných dodávateľov na saldo obchodnej bilancie Spojených štátov amerických, ktoré už dlhodobo predstavuje významný problém hospodárskeho vývoja krajiny. Kapitola taktiež analyzuje jednotlivé problémy s ktorými sa prezident pri zavádzaní mienených opatrení v energetickej politike krajiny stretol.

1. Význam energetických zdrojov v hospodárstve USA

Ekonomika Spojených štátov amerických je najväčšou ekonomikou vo svete. V roku 2010 táto ekonomika vytvárala 20% svetového HDP, čo v absolútnych číslach predstavuje sumu 14,6 bilióna USD.¹ USA patria k najväčším kúpny silám sveta. dlhodobo sú najväčším importérom s celkovou hodnotou prevyšujúcou 1,53 bilióna USD (2010) a jedným z troch najväčších exportérov sveta s vývozmi v hodnote cez 1.27 bilióna USD.²

Spojené štáty americké sú trhov orientovanou ekonomikou, s dominantným vplyvom súkromného sektora, ktorý je však aktívne regulovaný rozsiahlym štátnym aparátom. Hnacou silou, ktorá tlačí ekonomiku do popredia, je technologický pokrok v oblasti letectva, informačných technológií, medicíny a vojenského vybavenia. Krajina je najväčším investorom na svete, keď v roku 2010 preinvestovali takmer 329 miliárd USD. Zároveň sú USA aj najväčším príjemcom zahraničných investícií, ktoré v roku 2010 dosiahli úroveň 228 miliárd USD.³

Vzhľadom na veľkosť ekonomiky Spojených štátov amerických a vysokú kúpyschopnosť obyvateľov, významným a dlhodobým problémom hospodárskeho rozvoja je spotreba energetických zdrojov. Dominantným odvetvím, kde sa využíva najväčšie množstvo energií je doprava. Toto odvetvie využívalo v roku 2010 bezmála 27 600 biliónov Btu⁴ energií a je predpokladaný neustály rast spotreby v danom odvetví.⁵ Dôvodom náročnosti automobilového priemyslu na spotrebu energií je aj fakt, že od roku 1970 sa dopyt Američanov po automobiloch výrazne nezmenil. V roku 1973 sa prevádzkovalo približne 102 miliónov automobilov v tejto krajine, zatiaľ čo v roku 2009 tento počet narástol na 137 miliónov kusov. Zmenu však zaznamenal vývoj v tomto priemysle. Zatiaľ čo v roku 1973 priemerný automobil dosahoval spotrebu 18,1 litra na 100 km v roku 2010 sa táto spotreba znížila na 7,13 litra na 100 km a predpokladá sa

¹ Economy Watch: *US Economy*. [cit. 2011-20-12]. Dostupné na internete: <http://www.economywatch.com/world_economy/usa/?page=full>

² United Nations Conference on Trade and Development: *UNCTAD Stat: Reports*. [cit. 2011-20-12]. Dostupné na internete: <<http://unctadstat.unctad.org/ReportFolders/reportFolders.aspx>>

³ United Nations Conference on Trade and Development: *UNCTAD Stat: Inward and outward foreign direct investment flows*. [cit. 2011-20-12]. Dostupné na internete: <<http://unctadstat.unctad.org/TableViewer/tableView.aspx>>

⁴ Btu – primárne zdroje energie sa merajú v rozličných jednotkách, akými sú napríklad barrel, kubický meter, tina. Na to, aby bolo možné porovnať jednotlivé palivá navzájom je potrebné používať spoločnú jednotku, ktorou je Btu. Táto meria spotrebu paliva v pomere k energetickému obsahu paliva. (1 barel surovej ropy = 5,8 milióna Btu)

⁵ U.S. Energy Information Administration: *Annual Energy Outlook 2012 Early Release Overview*. [cit. 2011-20-12]. Dostupné na internete: <<http://www.eia.gov/forecasts/aeo/er/pdf/0383er%282012%29.pdf>>. s. 5

d'alsie zvyšovanie efektívnosti automobilov v nasledujúcich rokoch. So vzostupom cien palív v roku 2009 poklesol predaj veľkých automobilov typu SUV⁶, ktoré tvorili v tom čase 49% predaných automobilov na trhu. Zároveň vzrástol predaj menších ekologickjších vozidiel s lepším dojazdom, čo viedlo k zníženiu dopytu po palivách v tomto sektore. Dôležitú úlohu hrá aj preprava tovaru po krajine, ktorá je vykonávaná predovšetkým leteckým spôsobom a nákladnými automobilmi, v dôsledku čoho stúpa spotreba paliva v tomto odvetví. Predpokladom pre využívanie týchto druhov dopravy je však neustály vývoj nových technológií, ktoré prispievajú k znižovaniu energetickej náročnosti dopravného sektora. Tento však aj naďalej ostáva na prvom mieste v spotrebe energií v krajine.⁷

Druhým energeticky najnáročnejším sektorom je priemyselný sektor, ktorý v roku 2010 spotreboval približne 23 400 miliárd Btu energií. Dôvodom náročnosti tohto sektora na spotrebu energií je fakt, že Spojené štáty americké sú vysoko industrializovanou krajinou. V štruktúre priemyslu dominuje výroba hliníka, chemikálií, papierových produktov, železa a ocele, automobilov a komponentov leteckého a vojenského priemyslu, čo sú odvetvia vysoko náročné na spotrebu energií. Do roku 2035 sa však predpokladá výrazné zníženie energetickej náročnosti priemyselných odvetví, ktoré navyše v súčasnosti prechádza obdobím recesie.⁸

Významným spotrebiteľom energií je aj sektor firiem a domácností. V tomto sektore sa predpokladá neustále zavádzanie inovácií, ktoré vedú k šetreniu energií. Rôzne vládne nariadenia a zákony, ktoré výrobcovia pri produkcii výrobkov musia spĺňať, pomáhajú k znižovaniu energetickej náročnosti daného sektora ako aj k zníženiu celkovej spotreby energie. Dôležitým faktorom je aj podpora zavádzania obnoviteľných zdrojov energií do domácností a to formou subvencií ako aj rôznych daňových úľav, ktoré štát poskytuje firmám, ako aj jednotlivcom.⁹

1.1 Surovinová základňa USA

Na území Spojených štátov amerických sa nachádza bohatá surovinová základňa. Hlavnými zdrojmi energie sú ropa, zemný plyn, uhlie, jadrová energia a obnoviteľné

⁶ Sport Utility Vehicle – športovo-úžitkový automobil

⁷ The National Energy Education Development Project: *Intermediate Energy Infobook: Energy Consumption*. [cit. 2011-20-12]. Dostupné na internete: <<http://www.need.org/needpdf/Intermediate%20Energy%20Infobook.pdf>>. s. 44-48

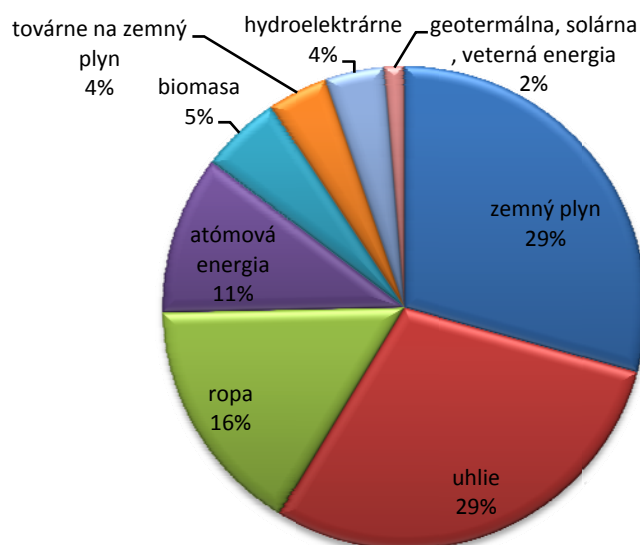
⁸ U.S. Energy Information Administration: *Annual Energy Outlook 2012 Early Release Overview*. [cit. 2011-20-12]. Dostupné na internete: <<http://www.eia.gov/forecasts/aeo/er/pdf/0383er%282012%29.pdf>>. s. 6

⁹ The National Energy Education Development Project: *Intermediate Energy Infobook: Energy Consumption*. [cit. 2011-20-12]. Dostupné na internete: <<http://www.need.org/needpdf/Intermediate%20Energy%20Infobook.pdf>>. s. 44-48

zdroje energie. Konzumentmi vytvorenej energie sú najmä priemysel a doprava ako aj domácnosti a firmy. Štruktúra využívania palív sa mení v závislosti od odvetvia, ktoré energiu využíva.

Primárnym zdrojom energie pre USA sú fosílné palivá. Celková produkcia fosílnych palív v roku 2010 predstavovala 58 500 miliárd Btu, čo oproti roku 2009 predstavuje nárast o 3,5%.¹⁰ Celková produkcia fosílnych palív od roku 1973 sa podstatne nezmenila. Najnižšiu hodnotu dosiahla v roku 1983, keď bola produkcia iba na úrovni 54 400 miliárd Btu.¹¹ Najväčší podiel na vyprodukovanej energii majú fosílné palivá ako uhlie, zemný plyn a ropa. Doteraz spomenuté zdroje energie sú neobnoviteľnými zdrojmi. Nemaľý podiel však majú aj obnoviteľné zdroje. Táto produkcia dosiahla v roku 2010 úroveň 8 000 miliárd Btu, čo predstavuje 13,7% podiel na celkovej produkcii¹² a zahŕňa produkciu geotermálnej, vodnej, solárnej a veternej energie, a taktiež biomasy. Podiel každej zo zložiek fosílnych ako aj obnoviteľných zdrojov energie možno vidieť na nasledujúcom grafe.

Graf 1 Produkcia primárnych zdrojov v krajine, 2010

Prameň: Vlastné spracovanie podľa: *Annual Energy Review 2010*, s. 7

V roku 2009 Úrad pre energetické informácie pomocou štatistík vyhodnotil, že 37% z celkovej energie spotrebovanej v USA pochádza z ropných zdrojov, 21% energie z uhlia

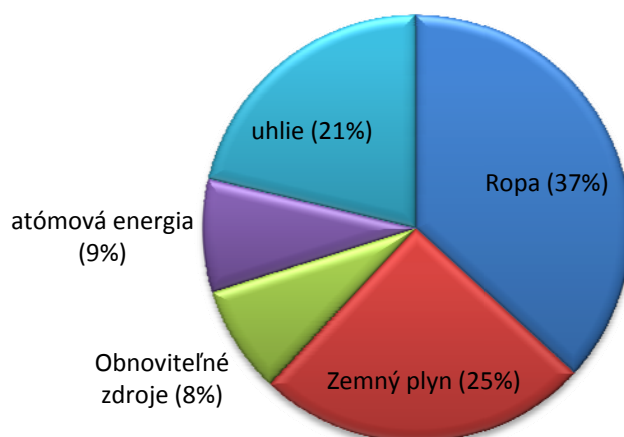
¹⁰ U.S. Energy Information Administration: *Total Energy: Annual Energy review*. [cit. 2011-20-12]. Dostupné na internete: <<http://www.eia.gov/totalenergy/data/annual/showtext.cfm?t=ptb0101>>

¹¹ Tamtiež

¹² Tamtiež

a 25% zo zemného plynu. Ďalším zdrojom bola atómová energia, ktorá tvorila 9% a obnoviteľné zdroje energie, medzi ktoré sa zaraďujú hydroelektrárne, solárne a veterné elektrárne a geotermálna energia, ktoré spolu pokryli 8% spotreby.¹³

Graf 2 Spotreba primárnych zdrojov energie, 2010

Prameň: Vlastné spracovanie podľa: *Annual Energy Review 2010*. s.8

1.1.1 Produkcia ropy

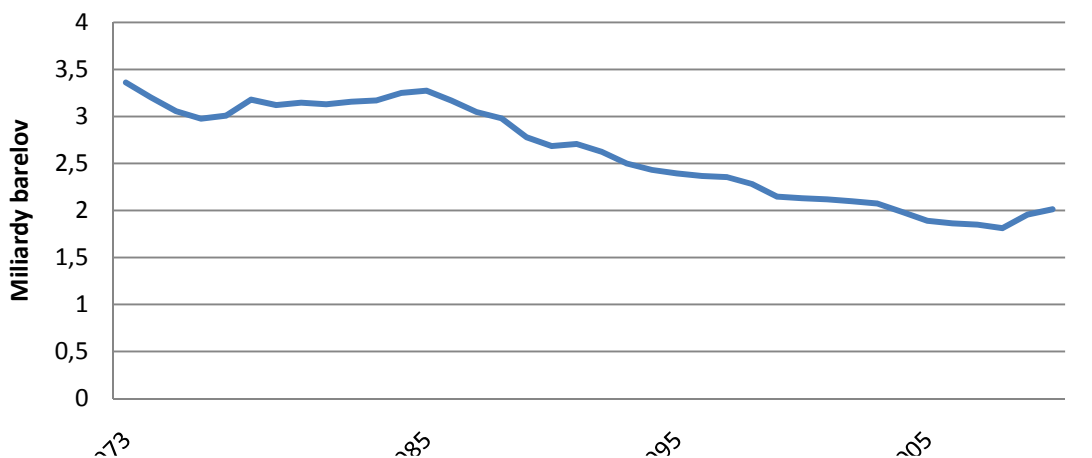
Ropný priemysel v USA je plne v súkromnom vlastníctve. Distribučná sieť je založená na spoločných ropných potrubiach, preprave pomocou tankerov a systéme zásobníkov. Spoločnosti, ktoré pracujú v tomto odvetví, môžu byť úplne samostatné a na trhu vystupovať ako samostatné jednotky.

Domáca ťažba ropy prebieha v 31 štátoch a pobrežných vodách Spojených štátov. V roku 2010 51% celkovej domácej produkcie pochádzalo zo štátov Texas (21%), Aljaška (11%), Kalifornia (10%), Severná Dakota (6%) a Louisiana (3%). Produkcia ropy na území USA každoročne klesala po dosiahnutí ťažobného maxima v roku 1970, s výnimkou roku 2009. V roku 2010 produkcia dosiahla úroveň 2 miliardy barelov ropy ročne¹⁴, čo oproti predošlému kalendárnemu roku predstavuje nárast o 3%. Tento nárast bol zapríčinený predovšetkým 40% zvýšením produktivity ťažby v štáte Severná Dakota. Vývoj množstva vyťaženej ropy na území Spojených štátov za obdobie od roku 1973 do 2010 je zobrazený na nasledujúcom grafe.

¹³ U.S. Energy Information Administration: *Annual Energy review 2010*. 2011 s. 37.

¹⁴ U.S. Energy Information Administration: *Total Energy: Annual Energy Review*. [cit. 2011-28-11]. Dostupné na internete: <<http://www.eia.gov/totalenergy/data/annual/index.cfm#petroleum>>

Graf 3 Vývoj ročnej ťažby ropy v USA, 1973-2010

Prameň: Vlastné spracovanie podľa: *Petroleum & other Liquids: U.S. Field Production of Crude Oil*. [cit. 2011-28-11]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/dnav/pet/hist/LeafHandler.ashx?n=PET&s=MCRFPUS1&f=A>

Texas je najväčším producentom ropy na území Spojených štátov. Ropné rezervy tohto štátu predstavujú takmer jednu štvrtinu (5 miliárd barelov)¹⁵ celkových zásob krajiny. Najväčšia časť zásob je koncentrovaná v Permskej kotline na západe štátu, kde sa nachádza vyše 20 ropných polí. Produkcia ropy v tomto štáte dosiahla vrchol v období roku 1972, s dennou produkciou presahujúcou 3,4 milióna barelov ropy za deň. V posledných rokoch však produkcia klesla na menej ako jednu tretinu produkcie v roku 1972.¹⁶ Texaská ropa aj napriek poklesu jej produkcie ostáva významným produktom, nakoľko typ ropy tzv. West Texas Intermediate (WTI) ostáva aj naďalej štandardom ropy v celých Spojených štátoch kvôli jej vysokej kvalite. V štáte sa nachádza celkovo 27 rafinérií, ktorých kapacita je vyše 4,7 milióna barelov ropy denne, čo tvorí viac ako štvrtinu celkovej kapacity USA. Väčšina rafinérií sa nachádza na pobreží a rafinárska oblasť v okolí Houstonu je najväčším rafinérskym centrom v celých Spojených štátoch. Odtiaľto rozvádzajú pomocou potrubných systémov ropu do celej krajiny. Spotreba ropy v štáte je najväčšia spomedzi všetkých štátov a to prevažne jej derivátov v leteckom priemysle, automobilovom ako aj rôznych mazacích prostriedkov.¹⁷

¹⁵ U.S. Energy Information Administration: *Petroleum and Other Liquids: Crude Oil Proved Reserves, Reserves Changes, and Production*. [cit. 2011-28-11]. Dostupné na internete: http://www.eia.gov/dnav/pet/pet_crd_pres_a_EPC0_R01_mmbbl_a.htm

¹⁶ U.S. Energy Information Administration: *Texas: Analysis*. [cit. 2011-28-11]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/state/state-energy-profiles-analysis.cfm?sid=TX>

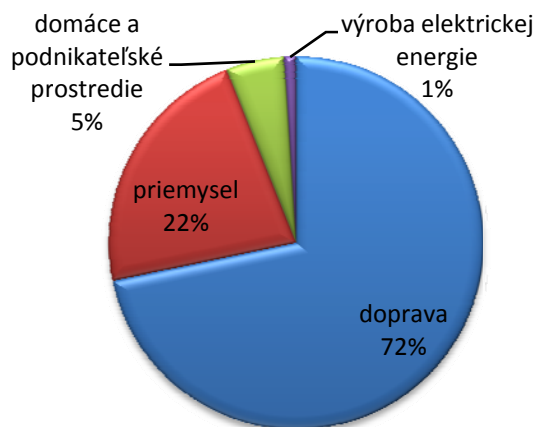
¹⁷ Tamtiež

Aljaška sa v produkcii ropy umiestnila na druhom mieste v rámci USA. Takmer všetka produkcia ropy sa uskutočňuje na severe štátu. Transaljašský potrubný systém (TPS) dopravuje ropu zo severného cípu krajiny do prístavu Valdez na juhu krajiny. Maximálna kapacita potrubia je viac než 2 milióny barelov ropy denne, avšak skutočný výkon potrubia bol od roku 2003 nižší ako 1 milión barelov ropy za deň. Ropa je v prístave prečerpaná do tankerov, v ktorých putuje na západ štátu, kde sa nachádzajú rafinérie, ktoré ju spracovávajú na strednú ropu s vysokým obsahom síry. Produkcia ropy na Aljaške klesala od roku 1988, kedy dosiahla vrchol s produkciou vyše 2 miliónov barelov za deň. Odborníci sa však domnievajú, že bohatstvo Aljašky ešte nebolo kompletne vyčerpané a objavené, a preto žiadajú o povolenie na výskum územia a hľadanie nových nálezísk. Predpokladané zásoby ropy v roku 2009 predstavovali približne 3,57 miliardy barelov, čo predstavuje 17,2% na celkovom trhu USA.¹⁸

1.1.2 Spotreba ropy

V roku 2010 dosiahla spotreba ropy v Spojených štátoch úroveň 19,1 milióna barelov za deň¹⁹, čo predstavuje 22% svetovej spotreby ropy a 37% celkovej spotreby energie, čím sa radí USA na prvú priečku na svete.

Graf 4 Spotreba ropy v krajine podľa odvetvia ekonomiky, 2010

Prameň: Vlastné spracovanie podľa: Annual Energy Review 2010. s. 37

Najväčším spotrebiteľom ropy v krajine je sektor dopravy, ktorý je energeticky najnáročnejší a 94% z celkovej využívanej energie v tomto sektore pochádza práve z ropy.

¹⁸ U.S. Energy Information Administration: *Alaska: Data*. [cit. 2011-30-11]. Dostupné na internete: <<http://www.eia.gov/state/state-energy-profiles-data.cfm?sid=AK#Economy>>

¹⁹ U.S. Energy Information Administration: *Oil: Crude and Petroleum Products Explained*. [cit. 2011-30-11]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/energyexplained/index.cfm?page=oil_imports>

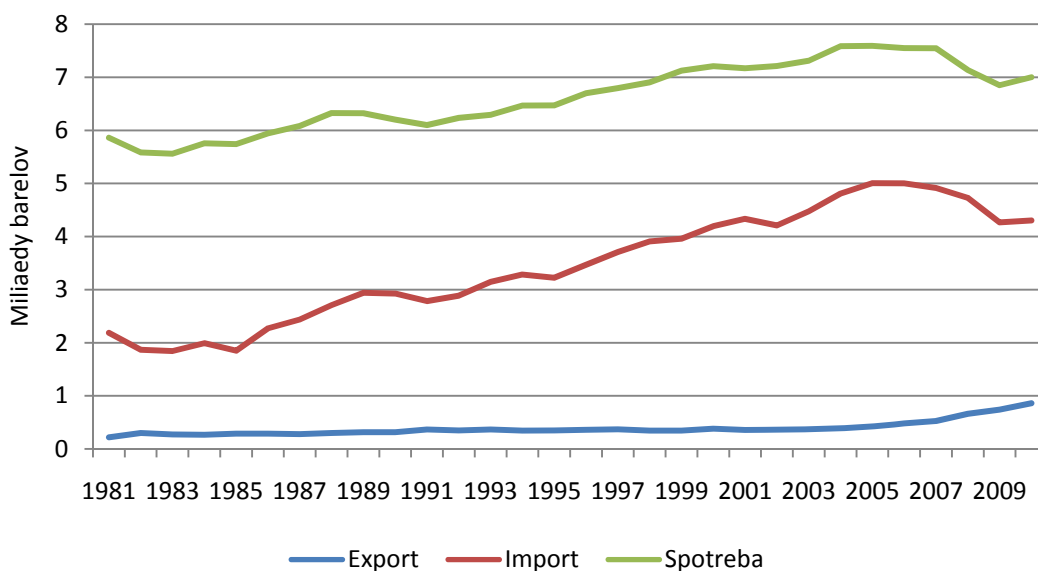
Sektor dopravy je nasledovaný priemyselným sektorom, v ktorom sa pomocou ropy vytvára 40% energií využiteľ v tomto priemysle. V neposlednom rade ropa je dôležitým zdrojom energií aj v domácnostiach a podnikateľskom prostredí a minimálne množstvo ropy sa taktiež využíva na ďalšiu výrobu elektrickej energie v krajine.²⁰

1.1.3 Export a import ropy

USA sú najväčším importérom ropy na svete. Importy ropy v roku 2010 dosahovali 11,8 milióna barelov denne. Napriek tomuto faktu, Spojené štáty svoju produkciu taktiež exportujú. Tento export dosahuje hodnoty vo výške 2,3 miliónov barelov denne, prevažne vo forme rafinovaných ropných produktov. Tento export a jeho nahradenie importom sa po ekonomickej stránke javí ako najvýhodnejšie riešenie z dôvodov rozdielnych dopravných obmedzení, opatrení a kvality ropných produktov. Ako príklad možno uviesť uprednostnenie exportu ropy z Mexického zálivu do Mexika pred exportom na východné pobrežie, kde je možnosť nahradiť tieto množstvá ekonomicky výhodnejšou ropou dovážanou z Európy.²¹

Na nasledujúcom grafe možno vidieť celkové importy a exporty ropy a ropných produktov z krajiny a do krajiny.

Graf 5 Vývoj ročnej bilancie exportu, importu a spotreby ropy v krajine, 1981-2010

Prameň: Vlastné spracovanie podľa: *Petroleum & other Liquids: Data*. [cit. 2011-30-11]. Dostupné na internete: <<http://www.eia.gov/petroleum/data.cfm>>

²⁰ U.S. Energy Information Administration: *Annual Energy review 2010*. 2011 s. 37

²¹ U.S. Energy Information Administration: *How dependent are we on foreign oil?*. [cit. 2011-30-11]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/energy_in_brief/foreign_oil_dependence.cfm>

Importy ropy pochádzajú hlavne z Kanady, Mexika, Saudskej Arábie, Nigérie, Venezuely a Ruska. Závislosť Spojených štátov na importovaní ropy sa od roku 2005, kedy dosiahla vrchol znížila. K zníženiu spotreby dopomohla aj hospodárska kríza v roku 2008, kedy sa zmenil prístup spotrebiteľov a zvýšila sa efektívnosť využívania zdrojov. Taktiež množstvo domácností začalo využívať biopalivá ako zdroj energie a zvýšilo sa aj produkované množstvo na domácom trhu, čo viedlo k zníženiu importovaného množstva palív. 49% celkových importov pochádza zo západnej hemisféry (Kanada, Mexiko, Venezuela, domáca produkcia), 23% z afrického kontinentu (oblasť Guinejského zálivu), 18% z Perzského zálivu a 10% z ostatných častí sveta (napr. Rusko). Import ropy a ropných produktov z krajín, ktoré sú členmi OPEC dosiahol v roku 2010 úroveň 1,8 miliardy barelov. Najväčšími exportérmi do USA sa spomedzi týchto štátov stali Saudská Arábia s viac ako 400 miliónmi barelov ropy ročne. Saudská Arábia bola nasledovaná Nigériou, Venezuelou, Alžírskom a Irakom.²²

Ropa a ropné produkty od nečlenských štátov OPECu ktoré boli importované do Spojených štátov amerických, boli v roku 2010 na úrovni 2,5 miliardy barelov ročne. Najväčšími dodávateľmi sa stali Kanada, Mexiko, Rusko, nasledované Kolumbiou, Brazíliou a Americkými Panenskými ostrovmi.²³

1.2.1 Produkcia zemného plynu

Produkcia zemného plynu v USA prudko rastie od polovice minulého desaťročia vďaka „revolúcii bridlicového plynu“, kedy sa začali rozsiahle ložiská plynu v hlbinných bridlicových panvách intenzívne ťažiť spojením technológií horizontálnych vrtov a hydraulického štiepenia.²⁴ Vďaka tomuto systému Spojené štáty prekonal dlhoročného lídra v produkcii zemného plynu – Rusko. V roku 2011 by podľa spravodajského úradu pre energetiku (EIA) mala ťažba zemného plynu dosiahnuť najvyššiu hodnotu od roku 1973. Ťažba zemného plynu v roku 2011 vzrastie o 5,8% na rekordných 1,85 bilióna kubických metrov a prekóna tak doterajšie maximum, ktoré je staré takmer 38 rokov. Medziročný nárast tento rok by tak mal prekónať aj nárast z predošlého roka, kedy predstavoval 4,5%.²⁵ USA vyprodukovali v roku 2010 na svojom území približne 604 miliárd m³ zemného

²² U.S. Energy Information Administration: *Petroleum&Other Liquids:U.S. Total Crude Oil and Products Import*. [cit. 2011-10-12]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/dnav/pet/pet_move_impqus_a2_nus_ep00_im0_mbb1_a.htm>

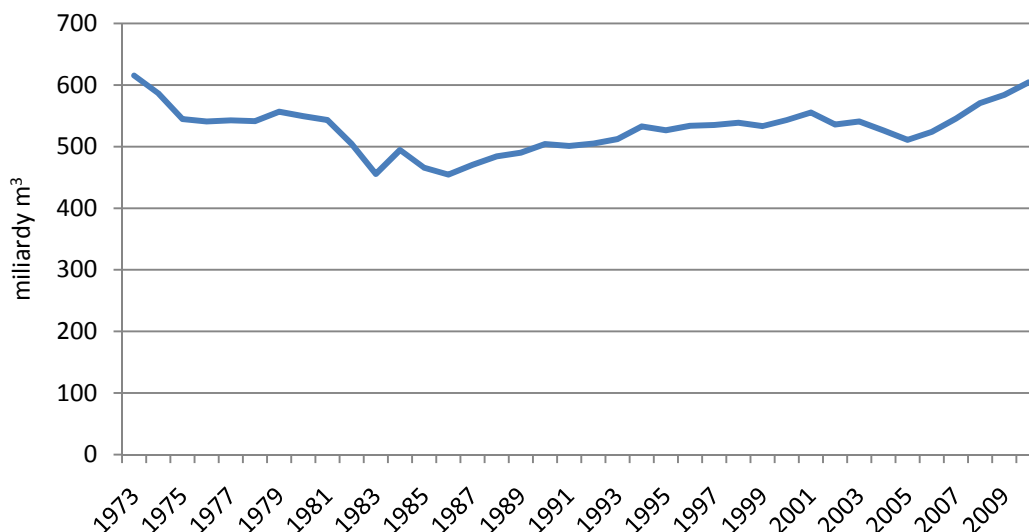
²³ Tamtiež

²⁴ Energia: EIA: *Ťažba plynu v USA tento rok prekóna 38 ročné maximum*. [cit. 2011-10-12]. Dostupné na internete: <<http://www.energia.sk/clanok/zemny-plyn/eia-tazba-plynu-v-usa-tento-rok-prekona-38-rocnny-rekord/3870/>>

²⁵ Tamtiež

plynu.²⁶ Historický vývoj produkcie plynu na území Spojených štátov od roku 1973 až po rok 2010 možno vidieť na nasledovnom grafe.

Graf 6 Vývoj produkcie zemného plynu v krajine, 1973-2010

Prameň: Vlastné spracovanie podľa: *U.S. Natural Gas Dry Production*. [cit. 2011-17-12]. Dostupné na internete: <<http://www.eia.gov/dnav/ng/hist/n9070us2a.htm>>

Texas je najväčším producentom zemného plynu v USA. Jeho produkcia predstavuje tri desatiny celkovej produkcie krajiny. V ranných štádiách ťažby ropy bol zemný plyn, ktorý sa vyskytoval pri vŕtaní považovaný za príťaž a často prebiehalo jeho spaľovanie. Zemný plyn získaný pri ťažbe ropy sa nepoužíval až do čias po 2. svetovej vojne, kedy bolo zakázané spaľovanie plynu nájdeného pri ťažbe. Dve potrubia, ktoré slúžili na transport ropy na Východné pobrežie boli prispôsobené na prepravu zemného plynu, a zároveň bolo vystavané nové potrubie na transport zemného plynu na západ krajiny. Toto znamenalo počiatok produkcie zemného plynu, ktorý dosiahol vrchol v roku 1972 na úrovni 230,5 miliardy m³ ročne.²⁷ Produkcia sa znižovala až na menej ako tri pätiny pôvodnej produkcie v 1972. V súčasnej dobe rozsiahlej siete medzištátnych potrubí na prepravu zemného plynu Texas svojou produkciou zásobuje celé USA. Štátu na udržanie zásob zemného plynu slúži 34 zásobníkov, ktoré vznikli premenou vyťažených ropných vrtov alebo solných baní. Práve tieto zásobníky dovoľujú štátu skladovať zásoby v letných mesiacoch, kedy je dopyt po zemnom plyne vo všeobecnosti nižší a uskladnené

²⁶ U.S. Energy Information Administration: *Natural Gas: Natural Gas Withdrawals and Production*. [cit. 2012-17-12]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/dnav/ng/ng_prod_sum_dc_u_NUS_a.htm>

²⁷ U.S. Energy Information Administration: *Natural Gas: Texas Natural Gas Processed*. [cit. 2011-17-12]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/dnav/ng/hist/na1180_stx_2a.htm>

zásoby využiť v zimných mesiacoch, kedy dopyt prirodzene vďaka potrebe vykurovania domácností stúpa. Vzhľadom na rastúce využívanie zemného plynu pri výrobe elektrickej energie, Texas zásoby využíva aj v letných mesiacoch, kedy sa snaží pokryť zvýšený dopyt po elektrickej energii, ktorý je zapríčinený horúcim letným počasím a používaním klimatizačných jednotiek v tomto období.

Štát Wyoming je druhým najväčším producentom zemného plynu hneď po Texase, s celkovou produkciou jednej desatiny zo zemného plynu vyprodukovaného v USA. Ťažba prebieha na celom území štátu, ale prevažná časť sa odohráva v povodí rieky Greater Green. Na rozdiel od iných hlavných producentov zemného plynu v Spojených štátoch, produkcia vo Wyomingu má rastúcu tendenciu. Spotreba vyprodukovaného plynu priamo v štáte je nízka, a tak sa produkcia exportuje na trhy na stredozápade krajiny a v Kalifornii. Na uľahčenie dopravy plynu do stredozápadu krajiny bolo postavené nové potrubie, ktoré má zvýšenú kapacitu, a tak má dopomôcť exportu plynu do tejto časti krajiny. Toto potrubie je známe aj pod názvom Rockies Express Pipeline, ktoré spája severné Colorado s Wyomingom.²⁸

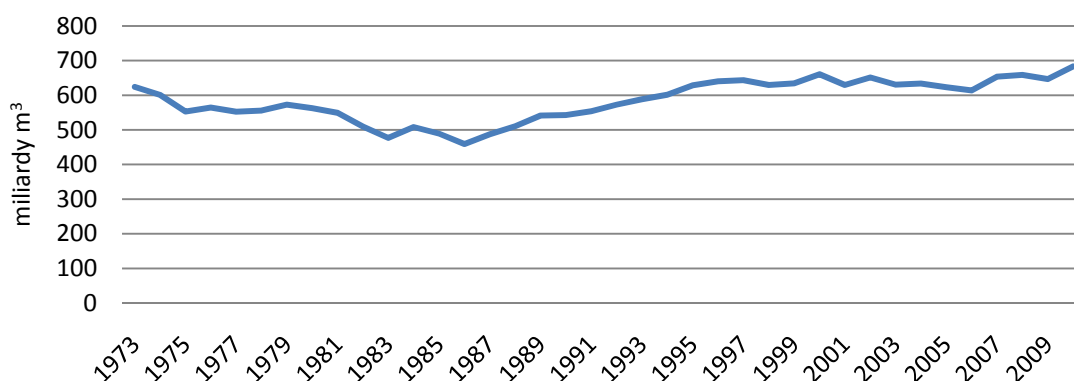
1.2.2 Spotreba zemného plynu

Dlhodobá štruktúra dopytu po zemnom plyne sa v posledných rokoch vplyvom stredne studených zimných období a za pomoci vyčistiť prírodných živlov, ako napr. hurikány, zmenila. Od roku 1990 dopyt v Spojených štátoch vzrástol o 13%. Toto zvýšenie dopytu bolo uspokojené prevažne importmi z ostatných krajín. Rast spotreby zemného plynu je v dnešnej dobe zapríčinený prevažne jeho využitím pri výrobe elektrickej energie. Celková spotreba zemného plynu vo všetkých sektoroch ekonomiky dosiahla v roku 2010 úroveň približne 655 miliárd m³.²⁹

²⁸ IEA: *Energy Policies of IEA countries: The United States 2007 review*. 2008. s. 119

²⁹ U.S. Energy Information Administration: *Natural gas: Natural Gas Consumption by End Use*. [cit. 2011-17-12]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/dnav/ng/ng_cons_sum_dc_u_s_a.htm>

Graf 7 Vývoj spotreby zemného plynu, 1973-2010

Prameň: Vlastné spracovanie podľa: *Natural Gas Consumption by End Use*. [cit. 2011-17-12]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/dnav/ng/ng_cons_sum_dcu_nus_a.htm>

Zemný plyn ako jeden z primárnych zdrojov energie sa prevažne využíva v sektore domácností a firiem. 34% z celkovej produkcie zemného plynu je využitých v sektore domácností a firiem, kde zabezpečuje 76% energie z celkového spotrebovaného množstva v tomto sektore. Jedna tretina produkcie (33%) smeruje do priemyslu, kde pokrýva 41% celkovej spotreby. Ďalej 30% z vyprodukovaného množstva zemného plynu slúži na zabezpečenie výroby elektrickej energie. 19% elektrickej energie sa tak vyrába pomocou zemného plynu. Nemožno opomenúť zemný plyn, ktorý sa využíva v doprave, kam síce smerujú iba 3% z jeho celkovej produkcie, avšak v budúcnosti by mohol byť jedným z ekologických zdrojov práve pre pohon automobilov. Zemný plyn v tomto odvetví zabezpečuje iba 2% celkovej spotreby energie.³⁰

Napriek značnej domácej produkcii ropy, ktorej ťažba prebieha v 31 štátoch krajiny, predovšetkým na severe a ktorá pokrýva 51% (2011)³¹ domácej spotreby, je ekonomika USA dlhodobo závislá na dovozoch tejto suroviny zo zahraničia. Preto sa aj energetická politika a koncepcia energetickej bezpečnosti už od čias prezidenta Nixona zameriava na zníženie a optimalizáciu dovoznej závislosti, ktorá spôsobuje aj nemalé problémy na strane obchodnej bilancie krajiny.

Zemný plyn je taktiež nezanedbateľnou súčasťou surovinovej základne USA a jeho produkcia v krajine rastie od minulého desaťročia. S uvedenou skutočnosťou súvisí aj jeho spotreba, ktorá sa v posledných rokoch zmenila a má rastúcu tendenciu vďaka technologickému pokroku v ťažbe tejto suroviny.

³⁰ U.S. Energy Information Administration: *Annual Energy review 2010*. 2011 s. 37.

³¹ U.S. Energy Information Administration: *How dependent are we on foreign oil?* [cit. 2011-17-12]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/energy_in_brief/foreign_oil_dependence.cfm>

Neustále zvyšujúca sa energetická náročnosť krajiny viedla k potrebe vytvorenia energetickej politiky, ktorá by na jednej strane podporovala produkciu domácich zdrojov a tým znížila import energií do krajiny a na druhej strane vytvorila stabilné legislatívne prostredie pre podporu obnoviteľných zdrojov energie a zvýšenej energetickej efektívnosti, pri podmienke stabilných cien energií v krajine, preto zohrala energetická politika dôležitú súčasť agendy každého prezidenta, počnúc prezidentom Richardom Nixonom. Nasledujúca kapitola sa preto detailnejšie venuje vývoju energetickej politiky jednotlivých prezidentov krajiny od konca šesťdesiatych rokov 20. storočia až po súčasného prezidenta Baracka Obamu.

2. Vývoj energetickej politiky USA od roku 1969 do 2009

2.1 Richard M. Nixon (1969-1974)

V období od 1970 do 1974 mal prezident Spojených štátov právomoc regulovať výšku miezd v krajine a ceny komodít. Prezident Nixon túto právomoc využil a zostrojil plán pre cenovú kontrolu, ktorý pozostával zo štyroch fáz.

V prvej fáze, ktorá trvala od augusta 1971 do novembra toho istého roku, sa cenová stabilizácia zaviedla na všetky mzdy a ceny v ekonomike Spojených štátov. Svetová cena ropy v tom období bola stabilná, a tak prvá fáza mala len minimálne dôsledky na trh s ropou.

V druhej fáze (november 1971 – január 1973), bolo povolené zvýšenie cien všetkých produktov, okrem ropných. Dôvodom na toto zvýšenie boli rastúce výrobné náklady. Nedostatok vykurovacích olejov sa prejavil v zimnom období 1972 – 1973, ceny ostatných ropných produktov však ostali relatívne nedotknuté cenovými reguláciami vďaka zachovaniu konštantnej cenovej hladiny na svetových trhoch. V tretej fáze sa prešlo z povinného na dobrovoľné dodržiavanie cenových úrovní. Nepriaznivé poveternostné podmienky počas zimného obdobia a nedostatočný prísun vykurovacích olejov viedol k následnému zvýšeniu ich cien. Markantný cenový nárast vo vykurovacích olejoch v 1973 viedol k zavedeniu tzv. *Špeciálneho pravidla číslo 1*, ktoré zaviedlo cenovú kontrolu 23 najväčším spoločnostiam pôsobiacim na trhu s ropnými produktmi. Ostatné menšie spoločnosti, ktoré tvorili 5% celkového trhu s ropnými produktmi mohli aj naďalej užívať výhody slobodnej cenotvorby.³²

Zavedenie tohto pravidla malo ďalekosiahly dopad pre všetky ekonomické subjekty v krajine. Vďaka zavedeniu cenovej kontroly s platnosťou pre najväčšie spoločnosti na trhu, ktorých zvyšujúce sa náklady na výrobu a import sa nemohli premietnuť do zvýšených cien, došlo k zníženiu importu ropy do Spojených štátov, k poklesu produkcie ropných produktov a k následnému poklesu predaja produktov distribútorom, a tak ku konečnému nedostatku pre bežného spotrebiteľa. Táto situácia viedla k zvýšeniu nátlaku na politikov, aby sa dospelo k riešeniu situácie. Tento tlak vyvrcholil v novembri 1973, kedy vláda pod vedením Richarda Nixona zaviedla *Petroleum Emergency Allocation Act*.³³

³² Taylor, J. - Van Doren, P.: *Economic Amnesia: The Case against Oil Price Controls and Windfall Profit Taxes*. [cit. 2012-01-06]. Dostupné na internete <http://www.cato.org/pubs/gasoline_price_controls.pdf> s. 15-18

³³ Tamtiež

Vznikol ako reakcia na nevýhodné postavenie súkromných vlastníkov malých čerpacích staníc, ktorí boli odstavení od dodávok ropných produktov, vďaka zavedeniu tretej fázy a Špeciálneho pravidla číslo 1. Základom bolo regulovanie a sledovanie vzťahov medzi dodávateľmi a odberateľmi vládou. Akékoľvek zmeny v tomto systéme podliehali schváleniu zo strany vlády, čo neumožňovalo efektívne fungovanie trhového systému a jeho každodenných stabilizátorov.

Tento akt taktiež nariadil dvojstupňový systém regulácie cien ropy na domácom trhu. Ropa, ktorá bola objavená pred rokom 1972 a od nej odvodené produkty boli definované ako „stará ropa“. Na túto kategóriu sa vzťahovala prísna cenová regulácia zo strany vlády. Druhý stupeň tvorila „nová ropa“, ktorá nepodliehala cenovej regulácii. V novembri 1973 sa z prvej skupiny vyčlenila aj „stripper oil“, čo je ropa pochádzajúca z ropných polí produkujúcich menej ako 10 barelov denne a zaradila sa do druhej skupiny. EPAA³⁴ vytvorilo problém pri prerozdeľovanom efekte, kde hraničná cena zahraničnej ropy určovala cenu pohonných hmôt na čerpacích staniciach. Spoločnosti, ktoré tak mali prístup k starej rope, mohli dosahovať väčšie zisky ako spoločnosti, ktorých produkty boli vytvárané z novej ropy. Reakciou na vzniknutú situáciu bolo prijatie programu s názvom „Nárok na starú ropu“ v decembri 1974. Jednotlivým rafinériám boli pridelené nároky na starú ropu na mesačnej báze. Rafinérie, ktoré používali túto ropu na výrobu ich produktov museli skupovať práva od ostatných rafinérií, ktoré túto ropu nevyužívali vo svoj prospech, a tak dochádzalo k vyrovnávaniu ziskov.³⁵

V roku 1973 bol schválený rozpočet prezidentom Nixonom na fiškálny rok 1974. V tomto rozpočte prezident zvýšil o 20% výdavky smerujúce na podporu výskumu v oblasti energetiky oproti predošlému roku. Tento balík podľa Nixona mal zabezpečiť vytvorenie nového centrálného energetického fondu, ktorý mal podporiť rýchle objavenie nových technológií na získavanie energie s rýchlou návratnosťou investícií do týchto technológií.³⁶

V roku 1973 však došlo k prvému ropnému šoku, keď vyvrcholilo politické napätie na strednom východe. 6. októbra došlo k útoku na Izraelské jednotky z egyptskej strany a k vypuknutiu tzv. Jomkipurskej vojny. Spojené štáty, Holandsko a ďalšie západné krajiny v tomto konflikte podporovali izraelské vojská. Arabské štáty na to reagovali

³⁴ Emergency Petroleum Allocation Act

³⁵ Taylor, J. - Van Doren, P.: *Economic Amnesia: The Case against Oil Price Controls and Windfall Profit Taxes*. [cit. 2012-06-01]. Dostupné na internete <http://www.cato.org/pubs/gasoline_price_controls.pdf> s. 18-22

³⁶ Nixon, R.: *128-Special Message to the Congress on Energy Policy*. [cit. 2012-06-01]. Dostupné na internete: <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=3817#axzz1oeoknBFy>>

protiopatreniami a 17. októbra toho istého roku bolo uvalené embargo na vývoz ropy do Spojených štátov a krajín ich spojencov, čo spôsobilo nárast cien ropy cez noc z 3 USD/barel na 5,11 USD/barel. Dovozy ropy z arabských krajín v tomto čase tvoril 35% celkovej spotreby ropných produktov USA.³⁷

Odpoveďou prezidenta Nixona na vzniknutú situáciu bolo vytvorenie *Projektu Nezávislosť*, ktorý bol zavedený do praxe 7. novembra 1973. Jeho cieľom bolo, aby sa Spojené štáty americké stali sebestačnými vo výrobe energií do roku 1980, a tak neboli závislé na externých zdrojoch energií. Tento projekt mal zabezpečiť uhlie pre priemysel a spotrebné odvetvia. Ďalším opatrením bolo zníženie poskytovaného objemu palív pre domáci letecký priemysel o 10%. Dopad pre bežného občana bol taktiež zreteľný. Projekt Nezávislosť priniesol zavedenie rýchlostného limitu 80,5 km/h (50 mph), zníženie vykurovacej teploty na pracoviskách. Zavedenie projektu viedlo aj k urýchleniu výstavby atómových elektrární, nakoľko získanie povolení na výstavbu a prevádzku sa výrazne urýchlilo.³⁸

2.2 Gerald R. Ford (1974-1977)

Gerald Ford sa 9. augusta 1974 stal 38. prezidentom Spojených štátov amerických. Podľa Philipa Verlegera Jr., ekonóma v oblasti energetiky, prezident Ford bol prvým prezidentom, ktorý využil svoje právomoci na zníženie závislosti Spojených štátov na ropu od zahraničných dodávateľov.³⁹

Svoj úrad prevzal so slovami: „Moji drahí Američania, nočná mora, ktorá dlhodobo trápila náš národ je preč. Naša ústava funguje. Naša republika je založená na zákonoch a nie na rozhodnutiach jednotlivcov.“⁴⁰ Forda po nástupe do úradu čakalo vyriešenie problémov, ktoré v tej dobe trápili krajinu. K týmto problémom patrila inflácia, ktorá dosahovala hodnoty okolo 12%⁴¹, obnovenie rastu ekonomiky, ktorá sa nachádzala v depresii, vyriešenie problémov s dodávkami ropy a ropných produktov pre obyvateľstvo, ako aj pokus o zabezpečenie svetového mieru.

Vyriešiť problémy s dostupnosťou energie pre obyvateľstvo Spojených štátov a pre zabezpečenie dodávok bez výraznejších výkyvov podpísal prezident Ford 11. októbra 1974

³⁷ Trumbore, B.: *The Arab Oil Embargo of 1973-74*. [cit. 2012-10-01]. Dostupné na internete: <<http://www.buyandhold.com/bh/en/education/history/2002/arab.html>>

³⁸ Time: Project Realism. 1974. In *Time*. 1974.

³⁹ Friedman, T.: *The First Energy President*. [cit. 2012-10-01]. Dostupné na internete <<http://www.nytimes.com/2007/01/05/opinion/05friedman.html>>

⁴⁰ Mieczkowski, J.: *Gerald Ford and the challenges of the 1970s*. 2005. s. 18

⁴¹ Historical Inflation Rates: *Table of Historical Inflation Rates by Month and Year*. [cit. 2012-10-01]. Dostupné na internete: <<http://www.usinflationcalculator.com/inflation/historical-inflation-rates/>>

nový zákon s názvom *Energy Reorganization Act*. Týmto zákonom sa zrušila Komisia pre jadrovú energiu a vytvorili sa tri nové inštitúcie na národnej úrovni. Inštitúcia pre riadenie výskumu a vývoja v oblasti energií (ERDA), Rada pre energetické zdroje (ERC) a Komisia pre reguláciu jadrovej energie (NRC).⁴² Vytvorenie ERDA dopomohlo k zjednocovaniu politík v oblasti energetického výskumu a vývoja, ktoré do tejto doby neboli jednotne regulované. To viedlo k sérii národných energetických plánov, ktoré zastávali experimentovanie a spoločne s usmerňovaním v oblasti energetiky mali viesť k stimulácii súkromného sektora a komercializácii.

V roku 1975 vo svojom výročnom prejave pre kongres predložil prezident Ford svoju víziu: „Mám veľmi hlboké presvedčenie o schopnostiach Ameriky. Môj program v priebehu nasledujúcich 10 rokov predpokladá vybudovanie 200 jadrových elektrární, 250 nových uhoľných baní, 150 uhoľných elektrární, 30 nových ropných rafinérií, 20 tovární na výrobu syntetických palív, ďalej vŕtanie nových ropných vrtov, izoláciu 18 miliónov rodinných domov, výrobu a následný predaj miliónov nových nákladných automobilov, osobných automobilov ako aj autobusov, ktoré spotrebujú neporovnateľne menšie množstvo paliva.“⁴³

Ďalším dôležitým krokom v zvýšení energetickej sebestačnosti Spojených štátov amerických sa stal *Energy policy and Conservation Act* z roku 1975. Táto legislatíva viedla k podporení myšlienky o potrebe vybudovania ropných zásobníkov, ktoré mali mať celkovú kapacitu až 1 miliardu⁴⁴ barelov ropy. Bol prijatý prezidentom Fordom v roku 1975 v duchu odstránenia závislosti Spojených štátov na zahraničných dodávkach ropy a vytvorenie energetickej nezávislosti krajiny. Podporoval uchovávanie energie a znižovanie jej spotreby nástrojmi a metódami, ktoré boli reálne dosiahnuteľné. Tento zákon ukladal povinnosť vyrábať autá, ktoré spĺňali vládou stanovené normy na spotrebu paliva. Ďalej tiež predĺžil platnosť možnosti cenovej regulácie a kontroly cien ropy a ropných produktov do roku 1979 a v neposlednom rade riadil tvorbu strategických ropných rezerv. Prijatím tohto zákona sa Fordovi otvorila možnosť zrušiť poplatok 2 USD⁴⁵ za každý importovaný barel ropy zo zahraničia.

⁴² Simonetti, G.Jr.: *Energy Reorganization*. [cit. 2012-10-01]. s. 32

⁴³ Friedman, T.: *The First Energy President*. [cit. 2012-10-01]. Dostupné na internete <<http://www.nytimes.com/2007/01/05/opinion/05friedman.html>>

⁴⁴ Bahgat, G.: *American Oil Diplomacy in the Persian Gulf and the Caspian Sea*. 2003. s. 12

⁴⁵ Ford G.: *Statement on Energy Policy and Conservation Act*. [cit. 2012-15-01]. Dostupné na internete: <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=5452#axzz1mf9br8h1>>

2.3 James Carter (1977-1981)

Prezidentom Spojených štátov sa stal po tesnom víťazstve vo voľbách v roku 1976, v ktorých súperil s dovtedy úradujúcim Geraldom Fordom. Po jeho nástupe do funkcie v roku 1977 ho čakala neľahká úloha. Musel čeliť mnohým ekonomickým problémom ako rastúcej nezamestnanosti, zvyšujúcej sa inflácii, čo viedlo krajinu k recesii a neprospievalo k prezidentovej popularite medzi občanmi. Čeliac týmto problémom, prezident Carter sa pokúšal o vytvorenie a získanie podpory pre energetický program. V skutočnosti, energia a jej získavanie bol jedným z najväčších problémov, ktoré Cartera trápili. Predstavil si ako by Spojené štáty vyzerali pri zachovaní súčasnej spotreby palív a zvýšení cien ropných produktov. V apríli roku 1977 predstavil svoje riešenie. Prostredníctvom daňového zaťaženia mal donútiť obyvateľov na prechod od automobilov s vysokou spotrebou k automobilom, ktorých spotreba bude nižšia, taktiež k zníženiu počtu najazdených kilometrov, ako aj k zatepleniu ich domovov. V neposlednom rade podporoval prechod z ropných energetických zdrojov na atómovú energiu, zemný plyn, uhlie a solárnu energiu. Prezident spoločne s ostatnými predstaviteľmi vo verejnej správe a s demokratickým národným výborom začali s kampanou na podporu budovania cieľov varovaním pred neistou budúcnosťou, podporovaním uchovávanía energie, apelovaním na vlastenectvo a kritizovaním osobných záujmov v štátnej správe.⁴⁶ Prechod k iným ako zaužívaným zdrojom energie a zníženie energetickej náročnosti podporil aj osobne, keď v tomto roku dal nainštalovať na strechu Bieleho domu systém solárnych panelov a znížil vykurovaciu teplotu.⁴⁷

V roku 1977 bolo prezidentom zriadené Ministerstvo energetiky, ktoré urýchlene schválilo energetickú legislatívu prispôsobenú administratívnym návrhom. Legislatíva sa však stretla s odporom v senáte. Presadzovanie konzervácie energie pred budovaním nových energetických zdrojov sa bežnému americkému obyvateľstvu videl ako nevhodný krok, nakoľko sa obávali zmeny svojho životného štýlu a obyvateľstvu sa problém s energetickou politikou nezdal byť závažný do takej miery akým v skutočnosti bol. Nakoľko sa prezident Carter nestretol s podporou obyvateľstva, ktorá by mu pomohla presadiť jeho vízie aj napriek odporcom, prijal v októbri roku 1978 legislatívu, ktorá nebola úplne bezvýznamná, avšak ani zďaleka nenapĺňala predstavy samotného prezidenta.

⁴⁶ Presidentsprofiles: *Jimmy Carter – Energy Policy*. [cit. 2012-15-01]. Dostupné na internete: <<http://www.presidentprofiles.com/Kennedy-Bush/Jimmy-Carter-Energy-policy.html>>

⁴⁷ Burdick, D.: *White House Solar Panels: What Ever Happened To Carter's Solar Thermal Water Heater?* [cit. 2012-15-01]. Dostupné na internete: <http://www.huffingtonpost.com/2009/01/27/white-house-solar-panels_n_160575.html>

Energetická situácia krajiny sa ešte zhoršila v roku 1979 počas Iránskej revolúcie. Táto kríza sa taktiež zvykne nazývať druhým ropným šokom. Revolúcia v Iráne spôsobila pokles dodávok Iránskej ropy, v dôsledku čoho OPEC⁴⁸ prudko zvýšil ceny ropy. Administratíva prezidenta Cartera začala s okamžitou dereguláciou cien ropy. Cena ropy však pokračovala v raste aj počas nasledujúceho roka, kedy dosiahla svoje dovtedy historické maximum vo výške 39,50 USD za barel ropy.⁴⁹ Nárast cien spôsobil paniku medzi obyvateľstvom, ktoré si ešte stále pamätalo na prvý ropný šok z roku 1973. V januári roku 1980 bola vydaná Carterova doktrína, ktorá vyhlásila, že akýkoľvek zásah do ropných záujmov Spojených štátov amerických v Perzskom zálive by bol považovaný za útok na životné záujmy USA.⁵⁰ Prezident sa taktiež zaviazal postupne v krokoch zrušiť cenovú reguláciu zavedenú prezidentom Nixonom počas krízy v roku 1973. Carter bol tiež za uvalenie mimoriadnych daní z príjmov pre ropné spoločnosti. Cena ropy na zahraničných trhoch v tom čase bola 30 USD za barel.⁵¹ Zrušenie všetkých cenových kontrol nebolo prezidentom Carterom uskutočnené z dôvodu ukončenia funkčného obdobia a bolo dokončené až nasledujúcim prezidentom.

2.4 Ronald Reagan (1981-1989)

S príchodom Reagana na post prezidenta sa očakávali zmeny v oblasti riadenia energetického priemyslu. Prezidentovým prvoradým cieľom bolo pokračovanie v postupnom odstránení cenovej regulácie palív. Energetický plán pre krajinu, ktorý predstavil kongresu 17. júla 1981 sa líšil od plánov, ktoré boli predstavené dvoma Reaganovými predchodcami. Podľa Reagana: „Národný energetický plán by nemal byť súbor prísnych hospodárskych pravidiel a príkazov zo strany vlády. Hlavný národný cieľ je jednoduchý. Cieľom je zabezpečiť dostatok energie pre našich občanov a je to len rozhodnutie samotných občanov v akej forme a kvantite sa samotnú energiu rozhodnú využívať. Ak povolíte trhu, aby voľne fungoval, milióny individuálnych preferencií a rozhodnutí vytvorí správnu rovnováhu medzi dopytom a ponukou v našej

⁴⁸ Oil Petroleum Exporting Countries

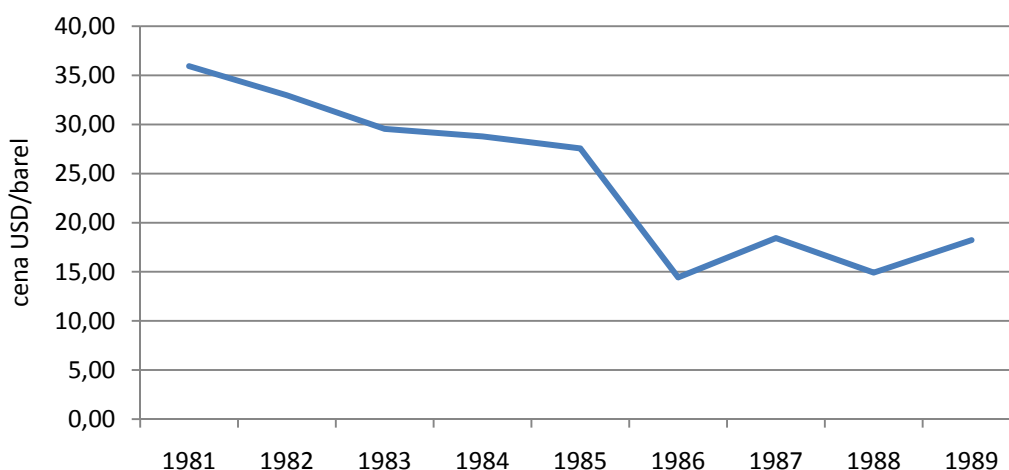
⁴⁹ Mouawad, J.: *Oil Prices Pass Record Set in '80s but Then Recede*. [cit. 2012-24-01]. Dostupné na internete: <<http://www.nytimes.com/2008/03/03/business/worldbusiness/03cnd-oil.html?hp>>

⁵⁰ Bacevich, A.J.: *The Carter Doctrine at 30*. [cit. 2012-24-01]. Dostupné na internete: <<http://www.worldaffairsjournal.org/blog/andrew-j-bacevich/carter-doctrine-30>>

⁵¹ Thorndike, J.J.: *Historical Perspective: The Windfall Profit Tax-Career of a Concept*. [cit. 2012-24-01]. Dostupné na internete: <<http://www.taxhistory.org/thp/readings.nsf/cf7c9c870b600b9585256df80075b9dd/edf8de04e58e4b14852570ba0048848b>>

ekonomike.⁵² Cieľom prezidenta Reagana bolo aj znižovanie daní, vďaka ktorému sa mal podporiť ekonomický rast, kontrolovanie množstva peňazí v obehu a znižovanie vládnych výdavkov. Vo svojej predvolebnej kampani tiež sľuboval zrušenie zdanenia neočakávaného zisku ropných spoločností, ktorý mohol byť spôsobený objavením nových nálezísk, alebo technologickým pokrokom vo vnútri firmy a bola ešte zavedená za vlády prezidenta Cartera. Presadenie zrušenia tohto zákona sa Reaganovi podarilo až v roku 1988 keď kongres súhlasil s jeho zrušením, nakoľko zvýšil závislosť Spojených štátov na importe ropy od zahraničných dodávateľov.⁵³ Úspešnosť trhov orientovanej politiky a liberalizácie trhu sa prejavila aj na cenách ropy, ktorej cena od nástupu prezidenta do funkcie až do konca jeho celého funkčného obdobia s výnimkou roku 1987 klesala a jej vývoj možno vidieť na nasledujúcom grafe.

Graf 8 Vývoj cien surovej ropy Brent, 1981-1989

Prameň: Vlastné spracovanie podľa: *BP Statistical review of world energy full report 2011*. [cit. 2012-24-01].
Dostupné na internete: <http://www.bp.com/sectiongenericarticle800.do?categoryId=9037172&contentId=7068612>

Po piatich rokoch vlády prezidenta Reagana sa energetická situácia v roku 1986 dala vyhodnotiť ako uspokojivá, s pozitívnymi predpokladmi do budúcnosti. Cena ropy v krajine sa od nástupu prezidenta do úradu neustále znižovala a politika, ktorú presadzoval prezident sa javila ako fungujúca a ekonomika Spojených štátov sa ozdravila. Nakoľko doterajšia politika sa javila ako úspešná, prezident sa rozhodol pokračovať v jej

⁵² Reagan, R.: *Message to the Congress Transmitting the National Energy Policy Plan*. [cit. 2012-24-01]. Dostupné na internete: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=44096#axzz1oeoknBFy>

⁵³ Thorndike, J.J.: *Historical Perspective: The Windfall Profit Tax-Career of a Concept*. [cit. 2012-24-01]. Dostupné na internete: <http://www.taxhistory.org/thp/readings.nsf/cf7c9c870b600b9585256df80075b9dd/edf8de04e58e4b14852570ba0048848b>

vykonávaní aj v nasledujúcich rokoch. Energetická stabilita a bezpečnosť v energetickom odvetví je základom pre ďalší rozvoj spoločnosti, nájdenie nových zdrojov energií a taktiež je aj základom pre ďalší úspešný technologický vývoj. Reagan taktiež poznamenal, že aj naďalej mieni pokračovať v rušení regulačných opatrení akými sú prekážky pri ťažbe zemného plynu, zamerať sa na správne rozloženie štruktúry energetických zdrojov ako aj zvýšenie používania alternatívnych zdrojov energie, ktoré majú dopomôcť k energetickej sebestačnosti krajiny, a tak nezávislosti od nestabilných importov energie do krajiny.⁵⁴

Prezident Reagan ukončil svoje opakované funkčné obdobie v roku 1989 vydaním vyhlásenia o importe ropy do krajiny a energetickej bezpečnosti Spojených štátov amerických. „Obavy o energetickej bezpečnosti sú stále aktuálne. Zníženie cien ropy bolo prospešné pre ekonomiku krajiny, avšak ich zníženie viedlo k zvýšeniu spotreby obyvateľmi a táto zvyšujúca spotreba sa uspokojovala rastúcim importom ropy. Spojené štáty si musia zachovať svoju pozíciu a dbať na to, aby dodávky ropy boli od dodávateľov, ktorí sú spoľahliví.“ R. Reagan odporučil kongresu prijať komplexnú legislatívu k deregulácii cien zemného plynu a povolenie otvoreného prístupu k plynovodom. Povolit' prieskum a rozvoj Arctic National Wildfire Refuge na Aljaške a Outer Continental Shelf spôsobom, ktorý bude neškodný pre životné prostredie. Tieto oblasti majú najväčší potenciál byť novými náleziskami ropného bohatstva. Ďalej zvýšenie dostupnosti príspevkov pre individuálnych dodávateľov a výrobcov ropy, pokračovanie v naplňaní národných zásobníkov a prijatie komplexnej reformy, ktorej účelom má byť zníženie nákladov a uľahčenie získavania povolení na prevádzku jadrových elektrární pri súčasnom zvyšovaní bezpečnosti jadrových elektrární.⁵⁵

2.5 George H. W. Bush (1989-1993)

George H.W. Bush nastúpil do prezidentského úradu 20. januára 1989. Krajina sa potýkala s množstvom nových ekonomických problémov ako stúpajúca zadlženosť a rastúce vládne výdavky. Po nástupe do svojej funkcie v decembri roku 1989 prezident podpísal zákon o obnoviteľných energiách a o konkurencieschopnosti v oblasti technológií pre získavanie energií. Týmto zákonom sa Bush snažil podporiť investície do obnoviteľných zdrojov energií a ich využívanie v spoločnosti, ako aj celkové zlepšenie efektívnosti využívania dostupných energetických zdrojov. Ďalej odporúčal zamerať sa na

⁵⁴ Reagan, R.: *Message to the Congress Transmitting the Fifth National Energy Policy Plan*. [cit. 2012-03-02]. Dostupné na internete: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=37062&st=energy&st1=#axzz1mf9br8h1>

⁵⁵ Reagan, R.: *Statement on Petroleum and Energy Security*. [cit. 2012-03-02]. Dostupné na internete: <http://www.reagan.utexas.edu/archives/speeches/1989/010389c.htm>

dostatočnú diverzifikáciu štruktúry energetických zdrojov krajiny ako aj použitie rôznorodých technologických postupov pri ich získavaní a dôraz nezapadol klásť aj na využívanie tých zdrojov, ktoré nespôsobujú znečisťovanie životného prostredia.⁵⁶

Prezident Bush si ako ministra energetiky vybral Jamesa D. Watkinsa, ktorý bol názorovo spätý s prezidentom a obaja tak podporovali jednotný myšlienkový prúd, ktorým bolo zachovanie voľnej súťaže na trhu, a tak vytvorenie ceny za ropu, zemný plyn a uhlie na úrovni, ktorá je stanovená dopytom a ponukou po nich. Minister Watkins bol okrem toho aj silným zástancom využívania jadrovej energie, v ktorej využívaní videl jediný problém, a tým bolo uskladňovanie jadrového odpadu. V tomto období cena za barel surovej ropy druhu Brent bola na úrovni 18,23 USD.⁵⁷

V roku 1990 a 1991 došlo k vojne v Perzskom zálive. Vtedajší Iracký prezident Saddám Husajn napadol susedný štát Kuvajť, v ktorom sa snažil získať kontrolu nad produkciou ropy. Organizácia spojených národov povolila použitie sily na obranu Kuvajtu. Na čele týchto bojov stála armáda Spojených štátov vyslaná prezidentom Bushom spoločne s Veľkou Britániou, Egyptom a Saudskou Arábiou. Minister Watkins sa obával prerušenia dodávok ropy do Spojených štátov, a tak vyhlásil plány na zvýšenie domácej produkcie a zároveň na zníženie spotreby, aby sa predišlo prípadným nedostatkom ropy v krajine. Dodávky ropy do krajiny však počas tejto vojny výrazne ovplyvnené a prerušené neboli, avšak cena ropy sa vyšplhala na úroveň 23,73 USD za barel v roku 1990 a mierny pokles zaznamenala až v roku 1991, kedy hodnota jedného barelu poklesla oproti predchádzajúcemu roku na 20,00 USD za barel.

Ďalším dôležitým krokom za vlády prezidenta Busha bolo prijatie zákona o znečisťovaní životného prostredia ropou, ktorý vznikol ako reakcia na nehodu tankera, ktorý prevážal surovú ropu z Aljašky. Týmto zákonom sa vytvorila daň na ropné produkty, ktorá sa odvádzala do spoločného fondu určeného na odstránenie škôd v prípade katastrofy, akou bola havária už spomínaného tankera.^{58,59}

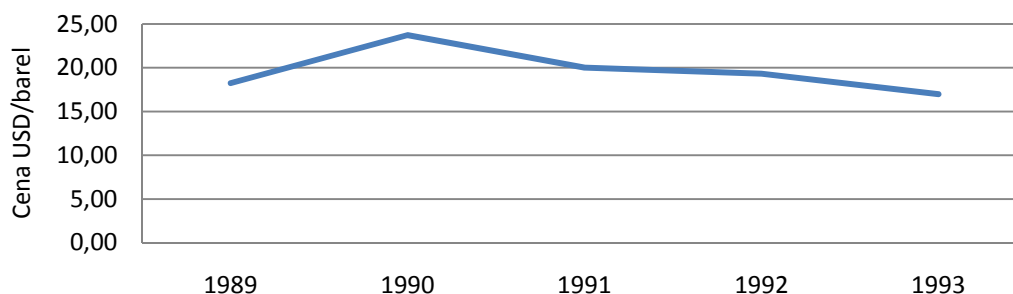
⁵⁶ Bush, G.: *Statement on Signing the Renewable Energy and Energy Efficiency Technology Competitiveness Act of 1989*. [cit. 2012-03-02]. Dostupné na internete: <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=17931&st=george+bush&st1=#axzz1mf9br8h1>>

⁵⁷ BP: *Spot crude prices*. [cit. 2012-03-02]. Dostupné na internete: <http://www.bp.com/assets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/reports_and_publications/statistical_energy_review_2011/STAGING/local_assets/pdf/statistical_review_of_world_energy_full_report_2011.pdf> s. 15

⁵⁸ United States Environmental Protection Agency: *Summary of the Oil Pollution Act*. [cit. 2012-28-01]. Dostupné na internete: <<http://www.epa.gov/lawsregs/laws/opa.html>>

⁵⁹ Margulies, P.: *The Department of Energy*. 2006. s. 29-32

Graf 9 Vývoj cien ropy Brent, 1989-1993

Prameň: Vlastné spracovanie podľa: *BP Statistical review of world energy full report 2011*. [cit. 2012-24-01].

Dostupné

na

internet:

<<http://www.bp.com/sectiongenericarticle800.do?categoryId=9037172&contentId=7068612>>

Počas funkčného obdobia Busha došlo k nárastu cien ropy v krajine. Rastúci trend sa zmenil v roku 1991 počas vojny v Perzskom zálive. Dôvodom zníženia cien ropy mohol byť aj fakt, že vláda sa pokúšala o zachovanie pokoja v krajine, aby medzi širokou verejnosťou nedošlo k situácii, ktorá by sa podobala prvému ropnému šoku z roku 1973. Klesajúci trend cien ropy pokračoval aj naďalej počas vlády prezidenta až do skončenia jeho funkčného obdobia.

2.6 William J. Clinton (1993-2001)

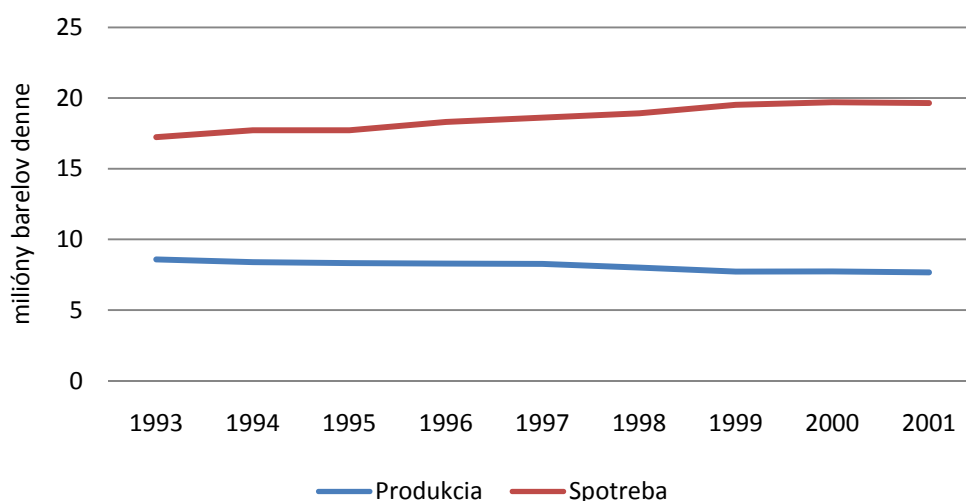
William J. Clinton, známy skôr pod menom Bill Clinton, sa stal 42. prezidentom Spojených štátov a zároveň tretím najmladším prezidentom v histórii tejto krajiny. Prezident Clinton počas svojich prvých dvoch rokov v úrade nekládol príliš veľký dôraz na problematiku energetickej politiky krajiny, avšak niekoľko zmien v tejto oblasti bolo urobených. Jedným z návrhov bolo široko siahajúce zdanenie energetických produktov a služieb v tomto priemysle. Návrh sľuboval nové dodatočné príjmy do štátneho rozpočtu a zníženie jeho deficitu, podporu uchovávaní energie a nepriamo tiež mal redukovať emisie spôsobované spaľovaním fosílnych palív. Tento návrh však stroskotal po predložení Kongresu, kde sa voči nemu strhla ostrá kritika. Táto kritika bola podporená aj zo strany podnikateľov a bežných spotrebiteľov, čím sa definitívne zamedzilo uzákoneniu návrhu.⁶⁰

V decembri roku 1993 bol vydaný dokument s názvom *Iniciatíva na domácom trhu so zemným plynom a ropou*, ktorý obsahuje 49 špeciálnych bodov, z ktorých však žiaden nepriniesol podstatné zmeny pre energetický priemysel v Spojených štátoch. Tento dokument prevažne obsahoval podporu špecifických technológií, nové štúdie a spoluprácu s jednotlivými štátmi v danej oblasti.

⁶⁰ BAHGAT, G.: *Energy Security: An Interdisciplinary Approach*. s. 34-36

Na grafe možno vidieť, že energetická náročnosť krajiny za vlády Clintona prevažne rástla, avšak domáca produkcia ropy naopak klesala, čoho príčinou bolo zvýšenie importov ropy od zahraničných dodávateľov. Prezident sa snažil o preorientovanie ekonomiky krajiny na iné energetické zdroje, ktorými boli prevažne obnoviteľné zdroje energie. V roku 1995 bol vydaný *Národný energetický program*, ktorý sa sústredil na podporovanie využívania a produkcie energií z obnoviteľných zdrojov a znižovanie emisií, ktoré malo prispievať k čistejšiemu a ekologickejšiemu životnému prostrediu. Clintonovým plánom bolo podporiť výskum a vývoj obnoviteľných zdrojov energií a upustiť od využívania zemného plynu a ropy ako primárnych zdrojov energie v krajine. Implementácia týchto krokov bola ponechaná prevažne na súkromný sektor. V USA v tomto čase až 49,8% celkovej spotreby ropy pochádzalo zo zahraničných zdrojov.⁶¹

Graf 10 Produkcia a spotreba ropy v krajine, 1993-2001

Prameň: Vlastné spracovanie podľa: *BP Statistical review of world energy full report 2011*. [cit. 2012-24-01]. Dostupné na internete: <http://www.bp.com/sectiongenericarticle800.do?categoryId=9037172&contentId=7068612>

Prezident Clinton na tento stav reagoval slovami: „Rastúca národná závislosť na importovanej surovej rope a rafinovaných ropných produktoch ohrozuje národnú energetickú bezpečnosť Spojených štátov, pretože zvyšuje hranicu tolerancie krajiny voči výpadkom pravidelných dodávok. Administratíva bude pokračovať na vytváraní

⁶¹ Franssen, H.: *Behind the Gas Pump: Implications of our Dependence on Mideast Oil U.S. Oil Security and National Energy Policy: Realities and Disconnects*. [cit. 2012-09-02]. Dostupné na internete: http://www.beg.utexas.edu/energyecon/documents/behind_the_gas_pump/HermanFranssen.pdf

dodatočných cenovo výhodných politík, ktoré zlepšia domácu produkciu energií a uzdravia ropný priemysel v Spojených štátoch amerických.“⁶²

2.7 George W. Bush (2001-2009)

Prezident Bush patril k veľmi aktívnym iniciátorom zmien v oblasti energetickej politiky a bezpečnosti krajiny. Dôvodom, ktorý ho k tomuto kroku viedol, boli opakujúce sa výpadky dodávok ropy a zemného plynu do krajiny v mesiacoch blízko pred voľbami ako aj neustále opakujúce sa výpadky elektrickej energie v štáte Kalifornia. Bush sa tak rozhodol, že jeho prioritou bude práve zabezpečenie energetickej bezpečnosti krajiny a vyriešenie problému nedostatku energií v Spojených štátoch amerických. K prezidentovým víziám výrazne dopomáhal viceprezident Dick Cheney spoločne so svojím tímom spolupracovníkov. Takmer ihneď po nástupe do svojej funkcie prezident v máji roku 2001 vydal prezidentské nariadenie číslo 13212 – *Aktivity na urýchlenie projektov v oblasti energetiky*. Vyzýval spoločnosti, aby sa podieľali na urýchlenej tvorbe a implementovaní projektov do praxe, ktoré budú viesť k zvýšeniu produkcie, zvýšeniu objemu transportu a modernizácii dopravných sietí ako aj k uchovávaniu energie. Nariadenie tiež vyzývalo k používaniu bezpečných metód, ktoré nebudú škodlivé pre ľudské zdravie ani pre životné prostredie a budú v súlade so všetkými nariadeniami a zákonmi krajiny a v komplexnosti budú viesť k zvyšovaniu energetickej bezpečnosti krajiny.⁶³

V máji toho istého roku viceprezident Dick Cheney slávnostne odovzdal prezidentovi Bushovi dokument s názvom *Národná energetická politika*. V predstavenom pláne sa pozornosť zameriavala na zvýšenie energetickej efektívnosti pri vykonávaní úloh na federálnej úrovni, zvýšenie objemu poskytnutých financií na podporu výskumu a rozvoja obnoviteľných zdrojov energií a na zvýšenie efektívnosti využívaných zdrojov, zvýšenie bezpečnosti ropovodov, zlepšenie spoľahlivosti medzištátnych dopravných sietí elektrickej energie, viac finančných prostriedkov na podporu využívania energie získanej z uhlia spôsobom šetrným voči životnému prostrediu a pod. Ďalej plán taktiež obsahoval

⁶² BP America: *US Energy in Context: Data & Analysis of US Energy Supply, Production & Consumption*. [cit. 2012-09-02]. Dostupné na internete: <http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/us/bp_us_english/STAGING/local_assets/downloads/e/USEnergyinContext_lores_complete1215.pdf> s. B-39

⁶³ Bush, G.W.: *Executive Order 13212-Actions To Expedite Energy Related Projects*. [cit. 2012-15-02]. Dostupné na internete: <http://energy.gov/sites/prod/files/oeprod/DocumentsandMedia/Executive_Order_13212.pdf>

zefektívnenie procesu získavania licencií na prevádzku hydroelektrární s ohľadom na životné prostredie a zvýšenie dotácií pri stavbe energeticky úsporných rodinných domov.

Pretrvávajúca závislosť krajiny na ropy ako primárnom zdroji energií by znamenala zvyšovanie nárokov na objem importovanej ropy predovšetkým z krajín stredného východu, a preto sa prezident rozhodol zmeniť verejnú mienku ľudí ohľadom ťažby v chránenej oblasti Arctic National Wildfire Refuge. Tento plán vzbudil medzi občanmi rozruch a značný odpor, čo vyústilo k opätovnému zanedbaniu otázky závislosti na importovanej ropy. Závislosť na importe by sa aj v prípade povolenie ťažby v Arctic National Wildfire Refuge znížila iba o 4%⁶⁴, čo predstavuje zanedbateľné množstvo v porovnaní s ekologickými dôsledkami ťažby.

Neustále rastúca závislosť na dovoze ropy zo zahraničia viedla k väčšej náchylnosti krajiny na prípadné výpadky dodávok, z vojnových, politických ako aj iných dôvodov v exportujúcich krajinách. Vláda, obávajúc sa o tieto problémy, začala s plánovaním vojenských akcií v najväčších zahraničných ropných zónach nachádzajúcich sa prevažne v Perzskom zálive. Po 11. septembri 2001, kedy sa odohral teroristický útok na Svetové obchodné centrum sa začala vojna proti terorizmu. Vojna bola pre Spojené štáty príležitosťou, aby rozšírili a podporovali svoje vojenské operácie. Prioritou pre Spojené štáty americké sa stalo zatknutie Saddáma Husajna, ktorý bol dlhodobo považovaný za hrozbu pre krajinu pri napĺňaní jej cieľov. Týmto cieľmi, ako bolo už spomenuté, sa stalo aj obsadenie kľúčových ropných rezerv a produkčných kapacít v Iraku. Import ropy a ropných produktov zo zahraničia v tom čase tvoril asi 60%⁶⁵ celkovej spotreby USA.

V auguste roku 2005 sa Kongres dohodol na uzákonení energetickej politiky, ktorá bola obsiahnutá vo vyše 500 stranovom návrhu zákona a bola prvou komplexnou energetickou politikou krajiny od roku 1992 a jej platnosť bola určená na dobu nasledujúcich 5 rokov. Cena pohonných hmôt bola v tom období najdiskutovanejšou témou, vzhľadom na ich neustály rast. Priemerná cena regulárneho benzínu bola v auguste 2005 2,50 USD za galón⁶⁶ a v septembri vzrástla na 2,93 USD za galón.⁶⁷ Týmto boli predstavené a uzákonené nariadenia v nasledovných oblastiach:⁶⁸

⁶⁴ Klare, M.T.: *President Bush's Flawed Energy Policy*. [cit. 2012-17-02]. Dostupné na internete: <<http://www.cbsnews.com/stories/2008/06/20/opinion/main4198620.shtml>>

⁶⁵ Vlastné spracovanie autora, údaje z: *U.S. Energy Information Administration: Petroleum & Other Liquids*. [cit. 2012-17-02]. Dostupné na internete: <<http://www.eia.gov/petroleum/data.cfm>>

⁶⁶ 1 US galón = 3,785 litra

⁶⁷ U.S. Energy Information Administration: *Petroleum&Other Liquids: U.S. Imports by country of Origin*. [cit. 2012-19-02]. Dostupné na internete: <<http://www.eia.gov/petroleum/data.cfm#prices>>

⁶⁸ Business & the Environment: *Energy Policy Act of 2005*. s. 4-5

- Energetická efektívnosť – tu sú vyjadrené štandardy, ktoré musia stavby spĺňať aby mohli byť zaradené medzi energeticky nenáročné, ďalej je o 4 týždne predĺžené takzvané obdobie denného šetrenia energie;
- Obnoviteľné energie – výroba energie z obnoviteľných zdrojov, štátom zaručený nákup takto vyrobenej energie, výskum a vývoj v oblasti výroby slnečnej energie, využívania energie z vodných zdrojov, využívanie vodíka, programy na zjednodušenie výroby vodnej, geotermálnej energie a energie z biomasy;
- Ropa a zemný plyn – vyhradzuje exkluzívnu právomoc Federálnej Komisii pre reguláciu energií (FERCE) pri umiestňovaní distribučných skladov skvapalneného zemného plynu; zmeny v nájme a licenčných ustanoveniach a odmenách; nariadenie ministerstvu energií na naplnenie strategických rezerv na 1 miliardu barelov; zníženie a upravenie licenčných poplatkov za výrobu ropy, vrátane ťažby vo vodách Mexického zálivu; nariadenie FERCE pomáhať zachovať transparentnosť na trhu so zemným plynom; poskytovať úľavu od poplatkov za zemný plyn vyrobený z hydrátov metánu; poskytovanie grantov na podporu zníženia produkcie oxidu uhličitého a zlepšenie ťažby ropy a zemného plynu; poskytovanie konzultácií o smere ropovodov a ostatných zariadení na dopravu energií;
- Živicové bridlice a živičné piesky – deklarovalo sa, že tieto zdroje by mali byť rozvíjané a využité ako ďalšie zásoby energií pre krajinu, ktorú majú chrániť od nestálych dodávok energií zo zahraničia;
- Autá a palivá – vytvorenie programov, ktoré budú podporovať vývoj a predaj hybridných áut využívajúcich rôzne zdroje pohonných hmôt; potreba národného vedeckého výskumu o možnostiach významného zníženia spotreby nových automobilov do roku 2014; používanie áut na vodíkový pohon vo federálnych úradoch;
- Obnoviteľná energia – pridelovanie 250 miliónov USD ročne vo forme diskontov na nákup obnoviteľnej energie; požiadavka pre federálnu vládu nakupovať minimálne 7,5% energií z obnoviteľných zdrojov do roku 2013; inštalácia solárnych panelov na 20 000 štátnych budovách do roku 2010; vytvorenie smerníc pre financovanie projektov pre výskum veternej, solárnej, geotermálnej energie a energie biomasy;

- Daňové stimuly – daňové dobropisy pre obnoviteľné zdroje energie do roku 2008; daňové prázdnyiny pre rôznorodé investície do výroby elektriny a fosílnych palív; 30% zníženie daní pre obyvateľov, ktorí sa rozhodli investovať do nákupu obnoviteľných zdrojov energií pre ich domovy (okrem solárnych panelov pre výhrev bazénov).

Zákon o nezávislosti a bezpečnosti z roku 2007 s pôvodným názvom Zákon o čistej energii (Clean Energy Act) bol podpísaný 19. decembra 2007. Oficiálnym cieľom zákona je „zvýšiť energetickú nezávislosť a bezpečnosť Spojených štátov amerických, zvýšiť objem produkcie čistých obnoviteľných zdrojov energie, ochrana spotrebiteľov, zvýšenie efektívnosti výrobkov, budov, áut, rozmiestnenie zariadení na zachytávanie skleníkových plynov a zefektívniť využívanie energií v rámci vládnych inštitúcií.“⁶⁹ Zákonom bolo prinesených mnoho zmien a vytvorených niekoľko štandardov, ktoré museli nové výrobky uvedené na trh v USA spĺňať. Tieto štandardy boli zavedené napríklad pre domáce elektrospotrebiče, halogénové žiarivky ako aj pre chladiarenské zariadenia používané v bežných prevádzkach supermarketov, zvýšenie efektívnosti elektromotorov využívaných v priemysle a pod.

Výsledkom prijatého zákona má byť zvýšenie energetickej efektívnosti, zvýšenie podielu využívania alternatívnych palív na celkovej spotrebe a celkové zníženie spotreby. Zákonom sa taktiež nariadilo zníženie spotreby automobilov do roku 2020 tak, aby priemerná spotreba dosahovala hodnotu 6,72 litra na 100 kilometrov. Zákon by nemal mať žiadne negatívne dôsledky na vývoj stability domáceho trhu, s výnimkou zvýšeného dopytu po zemnom plyne na výrobu etanolu. Úspornosť by sa tak mala prejaviť aj v priemyselnom sektore, kde by sa v dlhom časovom horizonte mali objaviť pozitívne výsledky investícií do výskumu a vývoja.⁷⁰

Energetická politika sa stala dôležitou súčasťou politickej agendy každého z úradujúcich prezidentov od roku 1969. Spočiatku sa problematike energetickej bezpečnosti krajiny nevenovala zvýšená pozornosť, jednak v dôsledku dostatočnej domácej produkcie a jednak v dôsledku nízkych cien energií. Všetko sa zmenilo v roku 1973 za úradu prezidenta Nixona, kedy došlo k prvému ropnému šoku a krajina pocítila svoju závislosť na ropе a ropných produktoch importovaných zo zahraničia. Od tejto doby

⁶⁹ EIA: *The Energy Independence and Security Act of 2007*. [cit. 2012-21-02]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/oil_gas/natural_gas/analysis_publications/ngmajorleg/eisa.html>

⁷⁰ Business & the Environment: *The Energy Independence and Security Act of 2007*. [cit. 2012-21-02]. s. 8

bolo prijatých mnoho zákonov, odporúčaní a nariadení. Vytvorených bolo taktiež niekoľko projektov, ktoré mali nasmerovať krajinu k jej väčšej sebestačnosti v zabezpečení energií počnúc projektom Nezávislosť predstaveným prezidentom Nixonom.

Nástupca prezidenta Nixona, G. Ford pokračoval vo vykonávaní politiky orientovanej na zvyšovanie energetickej sebestačnosti USA. Častokrát je práve Ford označovaný za prvého „energetického“ prezidenta krajiny. Jeho nástupcom sa stal prezident Carter, počas ktorého éry bola prijatá Carterova doktrína a Spojené štáty americké, tak začali využívať aj vojenské operácie pre zabezpečenie plynulých dodávok energií zo zahraničia.

S nástupom prezidenta Reagana sa zmenila aj energetická politika krajiny. Krajina sa prestala orientovať na znižovanie spotreby, podporoval sa prístup k ropе a ropným produktom v množstvách, ktoré preferoval samotný spotrebiteľ. Za jeho vlády boli zrušené rôzne regulačné opatrenia zavedené predchodcami a došlo k celkovému ozdraveniu ekonomiky a poklesu cien ropy.

Reagana v úrade vystriedal G. Bush starší, ktorý sa vo svojej energetickej vízii zameral na podporu obnoviteľných zdrojov energií a dostatočnú diverzifikáciu energetických zdrojov, čím sa malo dospieť k zníženiu závislosti krajiny na ropе a ropných produktoch. Prezident sa tak prevažne zameriaval na ekologickú stránku.

Počas úradovania prezidenta Clintona sa energetická politika zamerala na daňové zaťaženia, čím sa malo dospieť k znižovaniu spotreby ropy v krajine, a tým k poklesu jej importov do krajiny. Kreslo po Clintonovi prebral G. Bush mladší, ktorého politika sa zameriavala na podporu vedy a výskumu v energetickej oblasti. V roku 2005 bola vydaná komplexná energetická politika, nasledovaná vytvorením nových energetických štandardov v roku 2007.

Krajina však aj naďalej ostávala vysoko závislou na importe ropy a ropných produktov od zahraničných dodávateľov, čo pre ekonomiky jej rozmerov predstavuje značné riziko. V roku 2008 prišiel demokratický kandidát na prezidenta Barack Obama s novým energetickým plánom s názvom *New Energy for America*. Plán mal byť revolučný a prospešný pre širokú verejnosť a mal krajinu doviesť k energetickej sebestačnosti a menšej závislosti na ropе a ropných produktoch. V nasledujúcej kapitole sa budeme preto venovať energetickým plánom Obamu od jeho nástupu do funkcie až po súčasnosť.

3. Nová energetická politika USA - Barack H. Obama (2009-súčasnosť)

3.1 Import ropy a problematika deficitu obchodnej bilancie

Pred nástupom Obamu do funkcie počas jeho predvolebnej kampane ceny ropy prudko vzrástli až na úroveň takmer 140 USD za barel. Od januára do júna 2008 tak vzrástla cena ropy o takmer 40%. Rastúci trend pokračoval až do júla 2008 kedy hodnota importovaných ropných produktov do USA dosahovala 53 miliárd USD mesačne. Výsledkom bolo zvýšenie finančného vyjadrenia dovážanej ropy do krajiny z 27 miliárd USD v januári 2008 až na 38 miliárd USD v júni toho istého roku.⁷¹ Vplyvom danej situácie vzrástol aj obchodný deficit krajiny, ktorý v júli 2008 bol na úrovni 65,7 miliardy USD.⁷² Situácia sa zlepšila v druhom polroku, kedy dochádzalo k neustálemu poklesu cien importovanej ropy a ropných produktov a rok 2008 tak bol ukončený s priemerným mesačným obchodným deficitom na úrovni 45 miliárd USD⁷³, priemernou cenou importovanej ropy 90,32 USD za barel a množstvom celkových importov ropných produktov v hodnote 439 miliárd USD.⁷⁴

Po nástupe Baracka Obamu do funkcie prezidenta Spojených štátov amerických v januári 2009 množstvo importovaných ropných produktov pokleslo na hodnotu 9,1 milióna barelov denne, čo predstavuje 7% pokles oproti predošlému roku.⁷⁵ Rok 2009 bol ukončený s celkovým deficitom obchodnej bilancie pre tovary vo výške 315,3 miliardy USD, čo predstavuje 45,3% pokles oproti predošlému roku, čo bolo z jednej strany zapríčinené globálnou recesiou a finančnou krízou na trhu tovarov a služieb a zo strany druhej prepád cien ropy a ropných produktov.⁷⁶ Priemerná cena ropy sa počas roka zvyšovala a ustálila sa tak na hodnote 56 USD a podiel ropných produktov na obchodnom deficite USA sa znížil o 130 miliárd USD.⁷⁷

⁷¹ Jackson, J.K.: *U.S. Trade Deficit and the Impact of Changing oil Prices*. [cit. 2012-10-03]. Dostupné na internete: <http://assets.opencrs.com/rpts/RS22204_20110314.pdf>

⁷² U.S. Department Of Commerce: *U.S. International Trade in Goods and Services*. [cit. 2012-10-03]. Dostupné na internete: <http://www.bea.gov/international/detailed_trade_data.htm>

⁷³ Tamtiež

⁷⁴ U.S. Energy Information Administration: *F.O.B. Costs of Imported Crude Oil by Area*. [cit. 2012-10-03]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/dnav/pet/pet_move_imc1_k_a.htm>

⁷⁵ Jackson, J.K.: *U.S. Trade Deficit and the Impact of Changing oil Prices*. [cit. 2012-10-03]. Dostupné na internete: <http://assets.opencrs.com/rpts/RS22204_20110314.pdf>

⁷⁶ Scott, R. E.: *U.S. Trade deficit falls in 2009, but larger share goes to China*. [cit. 2012-10-03]. Dostupné na internete: <http://www.epi.org/publication/international_picture_20100211/>

⁷⁷ Jackson, J.K.: *U.S. Trade Deficit and the Impact of Changing oil Prices*. [cit. 2012-10-03]. Dostupné na internete: <http://assets.opencrs.com/rpts/RS22204_20110314.pdf>. s. 6

V roku 2010 mal deficit obchodnej bilancie Spojených štátov amerických rastúcu tendenciu. Výsledný deficit tak dosiahol hodnotu 497,8 miliardy USD, čo predstavuje 32,8% nárast oproti predošlému roku. K nadmernému navýšeniu deficitu prispeli aj zvýšené importy z Číny, avšak nemožno opomenúť ani zvýšenie cien importovanej ropy a ropných produktov, ktorých priemerná hodnota v roku 2010 bola na úrovni 74,66 USD za barel.⁷⁸ V tomto roku USA importovali 4,3 miliardy barelov surovej ropy a ropných produktov, ktoré boli ohodnotené v celkovej sume 323 miliárd USD, čo je nárast importov o 0,3% oproti predošlému roku. Z týchto dát možno zhodnotiť, že dopyt po importovanej ropy v Spojených štátoch nie je závislý od cien tejto ropy.^{79,80}

Rastúci trend deficitu obchodnej bilancie pokračoval aj v roku 2011 keď sa vyšplhal na hodnotu 558 miliárd USD, čo je nárast o 11,6% v porovnaní s predošlým kalendárnym rokom (3,7% HDP USA). Zvýšenie importov ropy a ropných produktov sa podieľalo na zvýšení tohto deficitu veľkosťou 61,3 miliardy USD, pri priemere 101,75 USD za barel⁸¹ importovanej ropy.⁸²

Z uvedeného možno usúdiť, že obchodný deficit krajiny sa po nástupe Baracka Obamu do prezidentského kresla zvyšoval. Cena zahraničnej ropy dovážanej do Spojených štátov amerických sa po dosiahnutí svojho minima ešte v januári roku 2009 neustále zvyšovala s výnimkou niektorých mesiacov v cezročnom období. Dôvodom na zvyšovanie obchodného deficitu USA tak neboli len zvyšujúce sa importy tovarov prevažne z Číny, ale aj zvyšujúci sa podiel importov ropy, ktorá bola čoraz drahšia. Zvyšovanie cien importovanej ropy však nemusí mať iba negatívne dôsledky. V konečnom dôsledku môže krajinu nútiť k urýchleniu zavádzania nových alternatívnych zdrojov energií a podporiť energetickú nezávislosť krajiny, a tak zvýšiť jej energetickú bezpečnosť.

⁷⁸ BBC News: *US Trade deficit widened by 33% in 2010*. [cit. 2012-10-03]. Dostupné na internete: <<http://www.bbc.co.uk/news/business-12431066>>

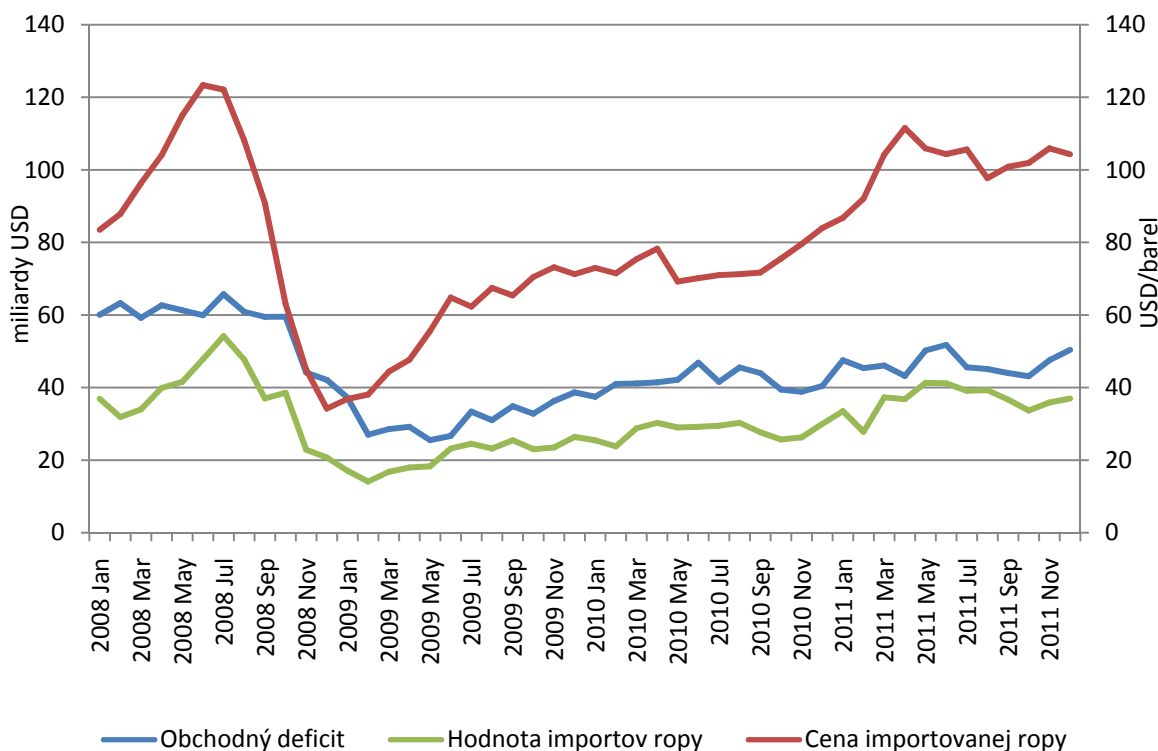
⁷⁹ Scott, R. E.: *U.S. Trade deficit falls in 2009, but larger share goes to China*. [cit. 2012-10-03]. Dostupné na internete: <http://www.epi.org/publication/international_picture_20100211/>

⁸⁰ U.S. Energy Information Administration: *Petroleum & other liquids: Annual U.S. Imports of Crude Oil and Petroleum Products*. [cit. 2012-10-03]. Dostupné na internete: <<http://205.254.135.24/dnav/pet/hist/LeafHandler.ashx?n=PET&s=MTTIMUS1&f=A>>

⁸¹ U.S. Energy Information Administration: *F.O.B. Costs of Imported Crude Oil by Area*. [cit. 2012-10-03]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/dnav/pet/pet_move_imc1_k_a.htm>

⁸² Scott, R. E.: *U.S. Trade deficit up in 2011*. [cit. 2012-10-03]. Dostupné na internete: <<http://www.epi.org/publication/trade-deficit-2011-china-accounted-fourths/>>

Graf 11 Vplyv importu ropy na vývoj obchodného deficitu USA, 2008-2011

Prameň: Vlastné spracovanie podľa: *U.S. International Trade in Goods and Services, F.O.B. Costs of Imported Crude Oil by Area*. [cit. 2012-10-03]. Dostupné na internete: http://www.bea.gov/international/detailed_trade_data.htm, http://www.eia.gov/dnav/pet/pet_move_imc1_k_a.htm

Z grafu vidno, že obchodný deficit Spojených štátov amerických takmer presne kopíruje priebeh krivky vývoja hodnoty importov ropy a ropných produktov do krajiny. Pred nástupom Obamu na post prezidenta sa obchodný deficit znížil, čo bolo zapríčinené poklesom cien importovanej ropy do krajiny. Po nástupe v januári 2009 vidieť, že cena ropy opäť stúpila a zvýšil sa aj obchodný deficit krajiny a cena importov ropy, avšak nie až v takej miere ako sa zvýšila cena. Z uvedeného vyplýva, že spotreba ropy tak v krajine v tomto období klesla. Ku koncu roka 2011 obchodný deficit USA začal narastať spoločne s narastajúcimi hodnotami importov ropy. Dôvodom môže byť aj pokles cien ropy na trhu, čo viedlo k zvyšovaniu objemu dovozov do krajiny.

3.2 Nová energetická politika Baracka Obamu

V roku 2008 vo svojej kampani na post prezidenta predstavil plán *Nová energia pre Ameriku (New Energy for America)*. Cieľom plánu bolo investovať do rozvoja obnoviteľných zdrojov energie, zníženie závislosti na importe ropy, riešenie situácie s globálnymi klimatickými zmenami a tvorba nových pracovných pozícií. Po nástupe do

svojej pozície prezident spoločne s viceprezidentom Joe Bidenom predstavili tento plán širokej verejnosti. Tento plán možno rozdeliť na 2 základné fázy, krátkodobé a stredno až dlhodobé riešenia. Ku krátkodobým opatreniam, ktoré mali pomôcť zmierniť následky rastu cien energií pre americké rodiny patrili obmedzenia voči špekulantom na trhu. Obmedzenia mali viesť k poklesu cien ropy a ropných produktov a zabráneniu nadmerného zisku spoločností na úkor obyvateľstva. Ďalším opatrením bolo poskytovanie pomoci americkým rodinám v podobe daňových úľav a priamych dotácií od štátu. Tieto stimuly mali dopomôcť rodinám k zníženiu výdavkov rodinného rozpočtu, ktorý bol zaťažovaný neustále rastúcimi cenami energií a potravín. Obama tiež podporoval uvoľnenie národných strategických rezerv (SPR) tvorenými ľahkou ropou, ktoré mali v čase krízy dopomôcť k zníženiu cien ropy a ropných produktov na území USA. Neskôr mali tieto zásoby ľahkej ropy byť nahradené surovou naftou, ktorá sa javila vhodnejšia pre dlhodobé potreby krajiny.⁸³

Strednodobé opatrenia sa zameriavali prevažne na boj proti klimatickým zmenám. Obama spoločne s Bidenom chceli zo Spojených štátov vytvoriť lídra v oblasti boja proti klimatickým zmenám a pri rokovaní na pôde OSN s ostatnými krajinami sveta tak bojovať proti globálnemu otepľovaniu. K splneniu tohto cieľa má dopomôcť aj fakt, že podľa Obamovho plánu by do roku 2050 skleníkové plyny mali byť zredukované o 80% oproti hodnotám dosahovaným v roku 1990. Tento stav má americká spoločnosť dosiahnuť pomocou systému obchodovania so všetkými druhmi emisií a ponechanie obchodovania na princípe voľného obchodu. Tento systém sa však môže stať neefektívnym v prípade, že firmy ktoré produkujú nadmerné množstvá emisií odkúpia povolenia na ich produkciu od menších, menej znečisťujúcich firiem, pre ktoré je výhodnejšie tieto povolenia predávať, a tak sa konečný efekt, ku ktorému má dôjsť, nedostaví.⁸⁴

Plán mal taktiež prispieť k vytvoreniu 5 miliónov nových pracovných pozícií a investovanie 150 miliárd USD v priebehu nasledovných 10 rokov na vývoj v oblasti alternatívnych zdrojov energií a produktov poháňaných práve takto vyrobenými energiami. Obamovým plánom bolo taktiež vytvorenie Zelenej iniciatívy pre veteránov (Green Vet Initiative). Podstatou bolo vytvorenie príležitostí pre rekvalifikáciu a možnosť nájdenia pracovnej pozície pre 837 000 amerických vojnových veteránov v novovznikajúcom sektore obnoviteľných zdroj energií, do ktorého bolo v roku 2007 preinvestovaných vyše

⁸³ Obama, B. – Biden, J.: *New Energy for America*. [cit. 2012-02-03]. Dostupné na internete: <<http://www.setav.org/ups/dosya/28378.pdf>>

⁸⁴ Tamtiež

2,6 miliardy USD. Automobilový priemysel v krajine v roku 2007 bol v prevažnej miere (96%) poháňaný palivom na báze ropy. Vláda pod prezidentovým vedením si stanovila cieľ v priebehu nasledujúcich 10 rokov znížiť spotrebu automobilov o hodnotu zodpovedajúcu importu ropy z krajín Blízkeho Východu a Venezuely. Tento cieľ sa mal dosiahnuť zvyšovaním požiadaviek na znižovanie spotreby automobilov. Štandardy, ktoré automobily doteraz museli spĺňať, sa každým rokom budú sprísňovať o 4%, čoho dôsledkom má byť ušetrenie takmer 15,87 miliárd barelov benzínu a ušetrenie emisií vo výške 6 miliárd ton v priebehu nasledujúcich 10 rokov. V automobilovom priemysle bol tiež stanovený plán, podľa ktorého sa mal do roku 2015 sprevádzkovať vyše jeden milión automobilov na hybridný pohon a podporiť ich technologický vývoj a výrobu v domácej ekonomike. K tomuto majú prispieť aj daňové úľavy a pôžičky pre firmy produkujúce tieto automobily vo výške 4 miliárd USD. Podporený má však byť aj výskum a vývoj biopalív.⁸⁵

Plán sa zameriava aj na dostatočnú diverzifikáciu energetických zdrojov krajiny. 10% celkovej spotreby elektrickej energie v krajine má byť do roku 2012 pokrytých z obnoviteľných zdrojov. Taktiež sa má podporiť vývoj a zavádzanie technológií čistého uhlia, ktoré majú prispieť k zníženiu skleníkového efektu. Energia pochádzajúca z atómových elektrární tvorí 70% energie vytvorenej neuhlíkovej energie. Podľa Obamu: „dosiahnutie stanovených cieľov bez použitia jadrovej energie sa javí ako nemožné.“⁸⁶

Administratíva Baracka Obamu chce ďalej podporovať zodpovednú domácu produkciu ropy a zemného plynu a vybudovať systém skorého varovania pred prípadnými problémami vo výpadkoch dodávok. Prednostné je vybudovanie Aljašského potrubia pre dopravu zemného plynu, ktoré je strategické pre dopravu tejto suroviny a zároveň by prispelo k vytvoreniu nových pracovných pozícií. Obama spoločne s viceprezidentom podporovali aj zvýšenie objemu ťažby už z existujúcich ropných polí. Zlepšená technológia získavania ropy použitím oxidu uhličitého poskytuje okamžité a strednodobé zvýšenie produkcie ťažby. Národní experti predpokladajú, že v súčasnosti je nevyužitých vyše 85 miliárd barelov potenciálnych zdrojov ropy.⁸⁷

V neposlednom rade sa administratíva zaviazala o zníženie energetickej náročnosti krajiny. Podľa OSN krajina sa nachádza na 22. priečke efektívnosti využívania energií medzi ekonomicky vyspelými krajinami sveta. To znamená, že Amerika spotrebúva viac

⁸⁵ Obama, B. – Biden, J.: *New Energy for America*. [cit. 2012-02-03]. Dostupné na internete: <<http://www.newenergyamerica.org/Documents/Obama-Energy-Plan-080308.pdf>>

⁸⁶ Tamtiež

⁸⁷ Tamtiež

energií ako v skutočnosti potrebuje. Prezident Obama sa tiež bude snažiť o 15% zníženie dopytu po elektrickej energii do roku 2020 v porovnaní s predpokladom vydaným ministerstvom energetiky pre tento rok. Energetická efektívnosť budov má byť pri nových budovách zvýšená o 50% a pri už existujúcich stavbách o 25% v priebehu ďalšieho desaťročia. Ďalšími cieľmi boli napríklad využívanie úsporných metód pri prestavbách budov, investovanie do inteligentných rozvodných sietí a stimulovanie energetických spoločností formou spolupráce a finančných stimulov k zvyšovaniu energetickej efektívnosti.⁸⁸

Prezident Obama tak začal presadzovať energetický plán založený na podpore využívania obnoviteľných zdrojov energie a presadzoval znižovanie závislosti na využívaní ropy a fosílnych palív. Presadzovanie politiky nahrádzania zdrojov energií a orientovanie sa na obnoviteľné zdroje energií spoločne s minimálnou orientáciou na znižovanie spotreby sa stretlo s mnohými protikladmi. Obama je však často kritizovaný aj za prílišné investície do výskumu a vývoja obnoviteľných zdrojov energie, čo v dlhodobom časovom horizonte môže pre krajinu a jej ekonomickú situáciu byť prospešné, avšak v krátkom období dochádza k zvyšovaniu vládnych výdavkov a tak k ešte vyššiemu zadlženiu USA.

V roku 2010 administrácia pod vedením prezidenta Obamu navrhla povoliť ťažbu ropy a zemného plynu na pobreží Atlantického oceánu, vo východnej časti Mexikého zálivu a severného pobrežia Aljašky. Cieľom bolo zníženie závislosti USA na importovanej rope, získanie dodatočných príjmov a získanie politickej priazne pre Obamu, nakoľko presadenie povolenia ťažby v týchto oblastiach bolo jedným z priorít Obamovho protivníka v predvolebnej kampani. Podľa Obamu: „S ohľadom na energetické potreby našej krajiny, na podporu hospodárskeho rastu krajiny, vytváranie pracovných príležitostí a udržanie konkurencieschopnosti našich spoločností, budeme potrebovať využiť tradičné zdroje energií aj napriek produkcii nových obnoviteľných zdrojov energií, ktorá prebieha v krajine.“⁸⁹

31. marca toho istého roka bol predstavený súhrnný plán energetickej bezpečnosti. Cieľom tohto plánu bolo preorientovanie americkej ekonomiky z ekonomiky založenej na fosílnych palivách a importe ropy na ekonomiku, ktorá sa spolieha na čistú energiu

⁸⁸ Nejedlý, P.: *Nová energetická politika prezidenta Obamy*. [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <<http://nejedly.blog.idnes.cz/c/71425/Nova-energeticka-politika-prezidenta-Obamy.html>>

⁸⁹ CNN Wire Staff: *Obama energy plan would open Gulf drilling*. [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <http://articles.cnn.com/2010-03-31/politics/obama.energy_1_drilling-energy-sources-clean-energy?_s=PM:POLITICS>

a domáce zdroje palív. K dosiahnutiu daných cieľov majú okrem sprístupnenia spomínaných ťažobných oblastí dopomôcť aj nasledovné ciele: stanovenie palivových noriem pre osobné a nákladné automobily, čím sa počas celej životnosti projektu ktorá je stanovená na roky 2012-2016, ušetrí 1,8 miliardy barelov ropy. Federálna flotila automobilov by mala ísť príkladom – výmena automobilov za ekologickejšie. Ministerstvo obrany bude sledovať strategické iniciatívy na posilnenie energetickej bezpečnosti a nezávislosti krajiny, znižovať škodlivé emisie a podporovať využívanie biopalív vyprodukovaných v domácej ekonomike.⁹⁰

V apríli však došlo na jednom z ropných vrtov v Mexickom zálive k nehode, pri ktorej začala do mora unikať ropa. Únik ropy sa podarilo zastaviť až po troch mesiacoch a predpokladané množstvo ropy ktoré uniklo sa odhaduje na 4,1 milióna barelov.⁹¹ Odozvou bolo zmrazenie ťažby v Mexickom zálive od 30. mája 2010 po dobu nasledovných 6 mesiacov. Tento krok bol odôvodňovaný potrebou získania času na dopracovanie bezpečnosti ťažby ropy v Mexickom zálive a ostatných mimo pevninových územiach ťažby. Moratórium bolo zrušené v októbri daného roku, keď vláda pod tlakom firiem a odborov, ktoré tvrdili že dôsledkom zmrazenia bolo zrušených vyše 8000 pracovných pozícií a krajina utrpela straty vo výške takmer 2,7 miliardy USD,⁹² bola nútená predčasne opätovne povoliť ťažbu v tomto regióne.⁹³

„Jednou z mojich hlavných priorít v budúcom roku je vytvoriť energetickú politiku, ktorá začína riešiť všetky aspekty nášho nadmerného spoliehania sa na fosílna palivá. Tiež sa zaväzujem, že sa uistím, že použijeme takú energetickú politiku, ktorá dáva pre krajinu zmysel a pomôže nám rásť v tom istom čase ako sa zaoberá závažným spôsobom so zmenou podnebia.“⁹⁴ Týmito slovami prezentoval víziu svojej energetickej politiky Barack Obama v roku 2010. V roku 2011 prezident poskytol Ministerstvu energetiky

⁹⁰ Browner, C.: *A Comprehensive Plan for Energy Security*. [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <<http://www.whitehouse.gov/blog/2010/03/31/a-comprehensive-plan-energy-security>>

⁹¹ Vergano, D.: *2010 Gulf of Mexico undersea oil spill plumes doubled back*. [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <<http://content.usatoday.com/communities/sciencefair/post/2012/01/gulf-oil-spill-plumes-doubled-back-/1#.T0oT8Xpm62s>>

⁹² Mason, J. R.: *The Economic Cost of a Moratorium on Offshore oil and Gas Exploration to the Gulf Region*. [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <<http://www.noia.org/website/download.asp?id=40016>> s. 3

⁹³ Diemer, T.: *Obama Lifts Moratorium on Deep-Water Drilling in Gulf of Mexico*. [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <<http://www.politicsdaily.com/2010/10/12/obama-lifts-moratorium-on-deep-water-drilling-in-gulf-of-mexico/>>

⁹⁴ Murray, J.: *Obama vows to make energy top priority for 2011*. [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <<http://www.businessgreen.com/bg/news/1869921/obama-vows-energy-priority-2011>>

financie vo výške 28,4 miliardy USD⁹⁵, ktoré mali byť použité na výskum a vývoj nových ekologických energetických zdrojov, ktoré mali zároveň prispieť k zlepšeniu energetickej bezpečnosti krajiny. Jedným z prezidentových cieľov bolo investovať do podpory jadrovej energie. Obama požiadal o finančnú podporu v hodnote 36 miliárd USD⁹⁶ na stavbu atómových elektrární. Vizionárske plány a podpora širokej verejnosti sa však rýchlo rozplynula po tom, čo došlo ku katastrofe v jadrovej elektrárni Fukušima v Japonsku a ľudia sa začali obávať o bezpečnosť. Obavy z ďalšieho rozširovania využívania atómovej energie však boli prelomené, keď vo februári roku 2012 spoločnosť Southern company získala povolenie na rozšírenie svojej už existujúcej jadrovej elektrárne v štáte Georgia, avšak za podmienok, že bude spĺňať nové prísne bezpečnostné opatrenia.⁹⁷

V prejave na Georgetown University sa Obama pokúsil o získanie priazne voličov ako aj časti republikánov predstavením svojho nového energetického plánu. V tomto pláne sa však neobjavili žiadne výrazné prvky, ktoré by neboli predstavené v predošlom období. Prezident zdôraznil že v najbližšej dobe krajina bude aj naďalej závislá od importu ropy zo zahraničia. Hlavným cieľom Obamovho plánu bolo zníženie importu ropy o jednu tretinu oproti roku 2009, kedy import dosahoval 11 miliónov barelov denne. Prezident odporúčal zamerať sa na import z krajín, ktoré sú politické stabilné a to prevažne Kanada, Mexiko a Brazília. Závislosť na importe mala byť znížená aj zvýšením ťažby z vlastných zdrojov a celkových znížením využívania ropy ako paliva. Obama zastával aj produkciu v takzvaných offshore poliach, avšak ťažba prebiehajúca na týchto územiach musela byť dostatočne zabezpečená, aby sa neopakovala situácia z roku 2010. Prezident podporoval prevažne zameriavanie sa na alternatívne ekologickejšie zdroje energie, akými sú zemný plyn a biopalivá a túto iniciatívu možno vidieť aj v plánoch vytvorenia 4 tovární na výrobu biopalív v priebehu nasledovných 2 rokov, s produkčnou kapacitou 75,7 miliónov litrov ročne pre každú z nich.⁹⁸

Počas roka 2011 vláda pod vedením prezidenta Obamu bola nútená znížiť investície do obnoviteľných zdrojov energie v dôsledku znižovania štátneho dlhu a rozpočtovým škrtom. Taktiež bol znížený príspevok pre Oddelenie energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov vo výške 491 miliónov USD. Príspevok je tak nižší

⁹⁵ Department of Energy: *The Budget for Fiscal Year 2011*. [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <<http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BUDGET-2011-BUD/pdf/BUDGET-2011-BUD-10.pdf>>

⁹⁶ Hargreaves, S.: *Obama's cursed energy hand*. [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <http://money.cnn.com/2011/03/30/news/economy/obama_energy_plan/index.htm>

⁹⁷ SmeSK: *USA povolili stavbu prvých reaktorov od roku 1978*. [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <<http://www.sme.sk/c/6253777/usa-povolili-stavbu-prvych-reaktorov-od-roku-1978.html>>

⁹⁸ Obama, B.: *America's Energy Security*. [cit. 2012-06-03]. Dostupné na internete: <<http://energy.gov/public-services/national-security-safety>>

o takmer 2 miliardy USD ako Obama pôvodne na tieto účely požadoval.⁹⁹ Daný fakt môže spôsobiť znížené investície do obnoviteľných zdrojov energií, ktorých implementovanie prezident podporoval, aby sa tak mohla dosiahnuť vyššia energetická nezávislosť krajiny.

V januári 2012 vo svojom výročnom prejave pre Kongres prezident Obama, ktorý bol kritizovaný za nedostatočnú podporu energetických zdrojov z ropy a zemného plynu túto kritiku vyvrátil. „Naša krajina má prístup k zásobám zemného plynu, ktoré nám môžu vystačiť na vyše 100 rokov. Moja vláda urobí všetko pre to, aby bezpečne vyvíjala takto získanú energiu.“¹⁰⁰ Prezident sa tak rozhodol podporovať ťažbu zemného plynu na území USA, avšak spôsobom, ktorý bude dostatočne bezpečný a neškodný pre životné prostredie. Tiež zdôraznil, že táto ťažba povedie k zvýšeniu zamestnanosti v krajine, vytvorí továrne, ktoré budú ekologické, a tak prispievajú k zvýšeniu rastu ekonomiky bez toho, aby došlo k poškodzovaniu životného prostredia. Prezident tiež nezabudol zdôrazniť úlohu širokej verejnosti, vďaka ktorej sa mu podarilo podporiť výskumné projekty pre ťažbu mimo pevninového územia.

V svojom prejave tiež pripomenul, že Amerika bola v poslednom roku najmenej závislá na cudzej ropy za posledných 16 rokov a produkcia v krajine bola na najvyššej úrovni za posledných 8 rokov. Avšak prezident nespomenul, že priemerná ročná cena benzínu v krajine bola najvyššia a to až na úrovni 3,52 USD za galón.¹⁰¹

S blížiacimi sa prezidentskými voľbami vzrastá aj kritika voči Obamovej energetickej politike. Obama svoju politiku obhajuje a poukazuje na fakt, že krajina za jeho vlády importovala menšie množstvá ropy ako za jeho predchodcov. Prezident opäť apeluje na potrebu investícií do rozvoja veternej, solárnej a geotermálnej energie a na ukončenie uľahčovania ťažby ropným spoločnostiam. Svoje tvrdenie potvrdil so slovami: „Vždy keď tankujete, oni na vás zarábajú. Myslíte si teraz, že Kongres by mal schváliť ďalšie prostriedky vo výške 4 miliárd USD pre tieto spoločnosti? Samozrejme že nie.“¹⁰² Oponenti však neustále poukazujú na zvyšujúce sa ceny pohonných hmôt od prezidentovho nástupu do funkcie.

⁹⁹ Bradley, J.: *Government as innovation's Spark Plug*. [cit. 2012-09-03]. Dostupné na internete: <http://www.brookings.edu/opinions/2011/0811_michigan_bradley.aspx>

¹⁰⁰ Ebinger, Ch. K.: *What Does the State of the Union Mean for Energy policy?*. [cit. 2012-09-03]. Dostupné na internete: <http://www.brookings.edu/opinions/2012/0127_sotu_energy_policy_ebinger.aspx>

¹⁰¹ Obama, B.: *2012 State of the Union address on Energy & Oil*. [cit. 2012-09-03]. Dostupné na internete: <http://www.issues2000.org/2012/Barack_Obama_Energy_+_Oil.htm>

¹⁰² Klein, K.: *Obama Defends Energy Policy*. [cit. 2012-09-03]. Dostupné na internete: <<http://www.voanews.com/english/news/usa/Obama-Defends-Energy-Policy-141094583.html>>

Záver

Ropa a ropné produkty sa stali dôležitým zdrojom energií pre Spojené štáty americké. Denná spotreba ropy v USA v roku 2010 sa vyšplhala na úroveň vďaka ktorej sa krajina stala najväčším konzumentom tejto suroviny na svete. K tomuto postaveniu prispel rozvinutý automobilový priemysel a taktiež dopravný sektor, ktorý v krajine zohráva veľmi dôležitú úlohu. Nakoľko ťažba ropy v USA nepostačuje na pokrytie dopytu po nej, krajina je odkázaná na jej import od zahraničných dodávateľov. Spojené štáty si svoju závislosť od dovážanej ropy dostatočne neuvedomovali až do roku 1973, kedy prišlo k prvému ropnému šoku a krajina pocítila nedostatok zdrojov tejto suroviny. V tom čase sa prezident Nixon pokúsil vzniknutú situáciu regulovať zavedením *Projektu nezávislosti*, ktorý mal dopomôcť krajine vysporiadať sa so vzniknutou situáciou a do viesť krajinu k energetickej samostatnosti.

Prvým prezidentom, ktorý podľa odborníkov prispel k energetickej nezávislosti krajiny sa stal G. Ford. Počas jeho vlády boli prijaté viaceré zákony v oblasti energetiky. Prvý z nich bol *Energy Reorganization Act*, pomocou ktorého sa vytvorili nové inštitúcie, ku ktorým patrili Inštitúcia pre riadenie výskumu a vývoja v oblasti energií (ERDA), Rada pre energetické zdroje (ERC) a Komisia pre reguláciu jadrovej energie (NRC). K dosiahnutiu energetickej nezávislosti krajiny malo prispieť aj vybudovanie ropných zásobníkov v krajine a podpora budovania nových ropných vrtov a rafinérií.

Za vlády prezidenta Cartera bolo zriadené v Spojených štátoch amerických Ministerstvo energetiky a prezident bol podporovateľom nových zdrojov energií pre krajinu. Počas vlády prezidenta Cartera došlo k tzv. druhému ropnému šoku, ktorý však nemal také dopady ako prvý ropný šok.

S príchodom R. Reagana na prezidentskú pozíciu boli zrušené obmedzenia v ťažbe ropy a taktiež regulačné opatrenia zo strany vlády, čo doviedlo k celkovému zlepšeniu stavu ekonomiky a k zníženiu cien ropy, čo obyvatelia hodnotili ako veľmi pozitívne. Energetickú politiku R. Reagana tak možno hodnotiť ako veľmi úspešnú, čoho dôkazom bolo aj opätovné zvolenie do funkcie prezidenta.

Počas vlády prezidenta Busha staršieho bola krajina nasmerovaná k spotrebe a podpore využívania obnoviteľných zdrojov energií. Vláda investovala do energetického priemyslu a dostatočnej diverzifikácie zdrojov, čo malo prispieť k zvýšeniu nezávislosti krajiny na rope a ropných produktoch. Politika Busha staršieho sa stala prvou „modernou“

energetickou politikou krajiny, keď sa ohľad nebral len na zvyšovanie produkcie a znižovanie spotreby, ale aj na ekologické dopady pre krajinu.

William Clinton bol prvým z prezidentov od čias Nixona, ktorý nepovažoval energetickú politiku a energetickú nezávislosť krajiny za priority svojho pôsobenia v úrade prezidenta. V dôsledku týchto skutočností spotreba ropy v krajine stúpala a naopak produkcia klesala, čo viedlo k zvýšeniu importov ropy a ropných produktov zo zahraničia a k väčšej zraniteľnosti krajiny z dôvodu výpadkov dodávok ropy.

S príchodom G. Busha mladšieho do úradu sa zmenil aj pohľad krajiny na jej energetickú bezpečnosť a politiku. Vláda vytvorila niekoľko významných zákonov a nariadení o energetickej politike ako *Aktivity na urýchlenie projektov v oblasti energetiky*, *Národná energetická politika*, *Zákon o energetickej politike z roku 2005*, *Zákon o nezávislosti a bezpečnosti z roku 2007*.

S nástupom prezidenta Obamu do pozície lídra krajiny sa energetická politika začala viac orientovať na využívanie ekologickejších zdrojov energií, ako sú ropné produkty. Podstatným rozdielom oproti predchodcom je zameranie sa na príčiny globálneho otepľovania a celkovo environmentálne zameranie politiky. Obamova stratégia sa tak javila ako prepracovanejšia a ambicióznejšia v porovnaní s jeho predchodcom. Prezident sa pokúšal o naštartovanie ekonomického rastu vládnyimi investíciami predovšetkým do obnoviteľných zdrojov energií, ktoré majú byť prínosom aj vďaka zníženiu nezamestnanosti v krajine. Prezident tiež pokračoval v pokuse o zníženie závislosti krajiny na importovanej rope, čo v konečnom dôsledku má napomôcť krajine k jej väčšej stabilite.

Historický vývoj ukázal, že dosiahnuť energetickú nezávislosť od ropy a ropných produktov v USA sa javí takmer ako neriešiteľný problém. Ropa zohráva neodmysliteľnú úlohu v doprave a automobilovom sektore, ako aj priemyselnej výrobe. Dôležitosť chápania zabezpečenia dostatočnej ponuky energií a vytvorenie energetickej politiky krajiny, sa tak stala prioritou úradujúcich prezidentov už od prvého ropného šoku. V práci možno vidieť historický vývoj prijatých opatrení na zabezpečenie energetickej nezávislosti krajiny, a tak zvýšenie jej bezpečnosti od prezidenta Richarda Nixona až po súčasného prezidenta Baracka Obamu. Spojené štáty americké ako najväčší konzument ropy a ropných produktov na svete aj napriek rozsiahlym zmenám a pokrokom v oblasti energetickej politiky a bezpečnosti i naďalej ostávajú vysoko odkázané na import ropy od zahraničných dodávateľov. Ako jediné riešenie problému sa javí pokus o preorientovanie sa na alternatívne zdroje energií, ktoré však neodmysliteľne vyžadujú investície do ich

vývoja a budovanie povedomia medzi širokým obyvateľstvom o možnostiach využívania práve týchto zdrojov energií. Dôvodom pre hľadanie alternatívy k fosílnym palivám je aj fakt, že zvyšujúce sa ceny ropy spoločne s importovaným množstvom pôsobia nepriaznivo na obchodnú bilanciu krajiny. Prezident Bush ako aj prezident Obama sa o tieto ciele počas svojej vlády pokúšali a postupne ich aj plnili, avšak pri danej problematike sa jedná o dlhodobý a veľmi zložitý fenomén, ktorý bude vyžadovať angažovanosť všetkých zainteresovaných aktérov, štátu, firiem ako aj spotrebiteľov.

Zoznam použitej literatúry

- [1] BACEVICH, A.J. The Carter Doctrine at 30. In *Worldaffairsjournal*. [online] 1.4.2010. [cit. 2012-24-01]. Dostupné na internete <<http://www.worldaffairsjournal.org/blog/andrew-j-bacevich/carter-doctrine-30>>
- [2] BAHGAT, G. 2003. *American Oil Diplomacy in the Persian Gulf and the Caspian Sea*. Gainesville: University Press of Florida, 2003. 240 s. ISBN 0-8130-2639-3.
- [3] BAHGAT, G. 2011. *Energy Security: An Interdisciplinary Approach* [online]. West Sussex: John Wiley & Sons, 2011. 256 s. [cit. 2012-04-02]. Dostupné na internete: <<http://books.google.sk/books?id=TI6B1lof7WEC&lpg=PA35&dq=bill%20clinton%20energy&pg=PA35#v=onepage&q=bill%20clinton%20energy&f=false>>. ISBN 0-470-98018-4
- [4] BP. Spot crude prices. In *BP Statistical Review of World Energy June 2011*. [online]. [cit. 2012-03-02]. Dostupné na internete: <http://www.bp.com/assets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/reports_and_publicationp/statistical_energy_review_2011/STAGING/local_assets/pdf/statistical_review_of_world_enener_full_report_2011.pdf> s. 15
- [5] BP AMERICA. *US Energy in Context: Data & Analysis of US Energy Supply, Production & Consumption*. [online]. Október 2008 [cit. 2012-09-02]. Dostupné na internete: <http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/us/bp_us_english/STAGING/local_assets/downloads/e/USEnergyinContext_lores_complete1215.pdf>. s. B-39
- [6] BRADLEY, J. *Government as Innovation's Spark Plug*. [online]. 11.8.2011 [cit. 2012-09-03]. Dostupné na internete: <http://www.brookings.edu/opinions/2011/0811_michigan_bradley.aspx>
- [7] BROWNER, C. *A Comprehensive Plan for Energy Security*. [online]. [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <<http://www.whitehouse.gov/blog/2010/03/31/a-comprehensive-plan-energy-security>>
- [8] BURDICK, D. White House Solar Panels: What Ever Happened To Carter's Solar Thermal Water Heater? In *Huffingtonpost*. [online]. 25.5.2011 [cit. 2012-15-01]. Dostupné na internete: <http://www.huffingtonpost.com/2009/01/27/white-house-solar-panels_n_160575.html>

- [9] BUSH, G. *Statement on Signing the Renewable Energy and Energy Efficiency Technology Competitiveness Act of 1989*. [online]. 11.12.1989. [cit. 2012-03-02]. Dostupné na internete: <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=17931&st=george+bush&st1=#axzz1mf9br8h1>>
- [10] BUSH, G. W. *Executive Order 13212-Actions To Expedite Energy Related Projects*. [online]. 18.5.2001. [cit. 2012-15-02]. Dostupné na internete: <http://energy.gov/sites/prod/files/oeprod/DocumentsandMedia/Executive_Order_13212.pdf>
- [11] BUSINESS & THE ENVIRONMENT. 2005. Energy Policy Act of 2005. In *Business & the Environment with ISO 14000 Updates*. [online]. 2005, vol. 16, issue 10 [cit. 2012-19-02]. Dostupné na internete: <<http://argo.cvtisr.sk:2083/ehost/detail?vid=17&hid=9&sid=23c8e3c6-5f5e-4ae6-88a2-49c04ab18c17%40sessionmgr14&bdata=JnNpdGU9ZWhtvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=buh&AN=18426954>>. ISSN 10527206
- [12] BUSINESS & THE ENVIRONMENT. 2008. The Energy Independence and Security Act of 2007. In *Business & the Environment with ISO 14000 Updates*. [online]. 2008, vol. 19, issue 1 [cit. 2012-21-02]. Dostupné na internete: <<http://argo.cvtisr.sk:2083/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=3016ad1b-9d39-41d4-97c2-49252910301f%40sessionmgr10&vid=2&hid=9>>. ISSN 10527206
- [13] CNN WIRE STAFF. *Obama energy plan would open Gulf drilling*. [online]. 31.3.2010 [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <http://articles.cnn.com/2010-03-31/politics/obama.energy_1_drilling-energy-sources-clean-energy/3?_s=PM:POLITICS>
- [14] DEPARTMENT OF ENERGY. *The Budget for Fiscal Year 2011*. [online]. [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <<http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BUDGET-2011-BUD/pdf/BUDGET-2011-BUD-10.pdf>>
- [15] DIEMER, T. Obama Lifts Moratorium on Deep-Water Drilling in Gulf of Mexico. In *Politicsdaily*. [online]. 10.3.2011 [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <<http://www.politicsdaily.com/2010/10/12/obama-lifts-moratorium-on-deep-water-drilling-in-gulf-of-mexico/>>

- [16] EBINGER, Ch. K. *What Does the State of the Union Mean for Energy Policy?*. [online]. 27.1.2012 [cit. 2012-09-03]. Dostupné na internete: <http://www.brookings.edu/opinions/2012/0127_sotu_energy_policy_ebinger.aspx>
- [17] ENERGIA. EIA: Ťažba plynu v USA tento rok prekoná 38 ročný rekord. In *Energia komplexne a vecne*. [online]. Júl 2011 [cit. 2011-10-12]. Dostupné na internete: <<http://www.energia.sk/clanok/zemny-plyn/eia-tazba-plynu-v-usa-tento-rok-prekona-38-rocnny-rekord/3870/>>
- [18] FORD, G. *Statement on the Energy Policy and Conservation Act*. [online] 22.12.1975. [cit. 2012-15-01]. Dostupné na internete <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=5452#axzz1mf9br8h1>>
- [19] FRANSSEN, H. *Behind the Gas Pump: Implications of our Dependence on Mideast Oil U.S. Oil Security and National Energy Policy: Realities and Disconnects*. [online] 17.1.2003. [cit. 2012-09-02]. Dostupné na internete: <http://www.beg.utexas.edu/energyecon/documents/behind_the_gas_pump/HermanFranssen.pdf>
- [20] FRIEDMAN, T. The First Energy President. 2007. In *TheNewYorkTimes*. [online] 5.1.2007. [cit.2012-10-01]. Dostupné na internete <http://www.nytimes.com/2007/01/05/opinion/05friedman.html?_r=1>
- [21] HARGREAVES, S. Obama's cursed energy hand. In *CNNMoney*. [online]. 30.3.2011 [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <http://money.cnn.com/2011/03/30/news/economy/obama_energy_plan/index.htm>
- [22] HISTORICAL INFLATION RATES. Table of Historical Inflation Rates by Month and Year. In *US Inflation Calculator*. [online]. December 2011. [cit. 2012-10-01]. Dostupné na internete: <<http://www.usinflationcalculator.com/inflation/historical-inflation-rates/>>
- [23] INTERNATIONAL ENERGY AGENCY. 2008. *Energy policies of IEA countries: The United States 2007 review*. 1. vydanie. Paríž: OECD, 2008. 195 s. ISBN 978-92-64-03073-2
- [24] KLARE, M.T. President Bush's Flawed Energy Policy. In *CBSNews*. [online] 20.6.2008. [cit. 2012-17-02]. Dostupné na internete: <<http://www.cbsnews.com/stories/2008/06/20/opinion/main4198620.shtml>>

- [25] KLEIN, K. Obama Defends Energy Policy. In *VoiceofAmerica*. [online]. 01.3.2012 [cit. 2012-09-03]. Dostupné na internete: <<http://www.voanews.com/english/news/usa/Obama-Defends-Energy-Policy-141094583.html>>
- [26] MARGULIES P. 2006. *The Department of Energy*. New York: The Rosen Publishing Group, Inc., 2006. 64 s. ISBN 1-40-42-0208-0
- [27] MASON, J. R. *The Economic Cost of a Moratorium on Offshore Oil and Gas Exploration to the Gulf Region*. [online]. Júl 2010 [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <<http://www.noia.org/website/download.asp?id=40016>> 18s.
- [28] MIECKOWSKI, J. 2005. *Gerald Ford and the challenges of the 1970s*. [online]. Lexington, The University Press of Kentucky, 2005. 455 s. [cit. 2012-10-01]. Dostupné na internete: <<http://books.google.sk/books?id=qpfzsnHAzZAC&lpg=PP1&dq=gerald%20ford&pg=PP1#v=onepage&q&f=false>> . ISBN 0-8131-2349-6.
- [29] MOUAWAD, J. Oil Prices Pass Record Set in '80s, but Then Recede. In *TheNewYorkTimes*. [online] 3.3.2008. [cit. 2012-24-01]. Dostupné na internete <<http://www.nytimes.com/2008/03/03/business/worldbusiness/03cnd-oil.html?hp>>
- [30] MURRAY, J. Obama vows to make energy top priority for 2011. In *BusinessGreen*. [online]. 29.9.2010 [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <<http://www.businessgreen.com/bg/news/1869921/obama-vows-energy-priority-2011>>
- [31] NEJEDLÝ, P. *Nová energetická politika prezidenta Obamy*. [online]. 21.2.2009 [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <<http://nejedly.blog.idnes.cz/c/71425/Nova-energeticka-politika-prezidenta-Obamy.html>>
- [32] NIXON, R. *128-Special Message to the Congress on Energy Policy*. [online]. 18.4.1973 [cit. 2012-06-01]. Dostupné na internete: <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=3817#axzz1oeoknBFy>>
- [33] OBAMA, B. *America's Energy Security*. [online]. 30.3.2011 [cit. 2012-06-03]. Dostupné na internete: <<http://energy.gov/public-services/national-security-safety>>
- [34] OBAMA, B. *2012 State of the Union address on Energy & Oil*. [online]. 24.1.2012 [cit. 2012-09-03]. Dostupné na internete: <http://www.issues2000.org/Archive/SOTU_2012_Barack_Obama.htm>
- [35] OBAMA, B. – BIDEN, J. *New Energy For America*. [online]. [cit. 2012-02-03]. Dostupné na internete: <<http://www.newenergyamerica.org/Documents/Obama-Energy-Plan-080308.pdf>>

- [36] PRESIDENTSPROFILES. Jimmy Carter - Energy policy. In *Profiles of U.S. Presidents*. [online]. [cit. 2012-15-01]. Dostupné na internete: <<http://www.presidentprofiles.com/Kennedy-Bush/Jimmy-Carter-Energy-policy.html>>
- [37] REAGAN, R. *Message to the Congress Transmitting the National Energy Policy Plan*. [online]. 17.7.1981 [cit. 2012-24-01]. Dostupné na internete: <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=44096#axzz1oeoknBFy>>
- [38] REAGAN, R. *Message to the Congress Transmitting the Fifth National Energy Policy Plan*. [online]. 26.3.1986 [cit. 2012-03-02]. Dostupné na internete: <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=37062&st=energy&st1=#axzz1mf9br8h1>>
- [39] REAGAN, R. *Statement on Petroleum Imports and Energy Security*. 3.1.1989 [cit. 2012-03-02]. Dostupné na internete: <<http://www.reagan.utexas.edu/archives/speeches/1989/010389c.htm>>
- [40] SIMONETTI, G. Jr. 1975. Energy Reorganization. In *Journal of Accountancy*. [online]. 1975, vol. 139, issue 3 [cit. 2012-10-01]. Dostupné na internete: <<http://argo.cvtisr.sk:2083/ehost/detail?sid=23c8e3c6-5f5e-4ae6-88a2-49c04ab18c17%40sessionmgr14&vid=36&hid=9&bdata=JnNpdGU9ZWhtbG12ZQ%3d%3d#db=buh&AN=17654917>>. ISSN 00218448
- [41] TAYLOR, J. - VAN DOREN, P. 2006. Economic Amnesia: The Case against Oil Price Controls and Windfall Profit Taxes. In *Policy Analysis*. [online]. Január 2006, no. 561 [cit. 2012-06-01]. Dostupné na internete <<http://www.cato.org/pubs/pas/pa561.pdf>>
- [42] TIME. 1974. Project Realism. In *Time*. [online]. 1974, vol. 104, issue 10 [cit. 2012-10-01]. Dostupné na internete: <<http://argo.cvtisr.sk:2083/ehost/detail?sid=b2e1fa1b-fa27-4ba2-ab59-b7c3d0b82ef5%40sessionmgr11&vid=20&hid=9&bdata=JnNpdGU9ZWhtbG12ZQ%3d%3d#db=a9h&AN=53818337>>. ISSN 0040-781X
- [43] THE NATIONAL ENERGY EDUCATION DEVELOPMENT PROJECT. *Intermediate Energy Infobook: Energy Consumption*. [online]. 2011. [cit. 2011-20-12]. Dostupné na internete: <<http://www.need.org/needpdf/Intermediate%20Energy%20Infobook.pdf>>. 55 s.

- [44] THORNDIKE, J.J. Historical Perspective: The Windfall Profit Tax – Carrer of a Concept. In *Taxhistoryorg*. [online] 10.11.2005. [cit. 2012-24-01]. Dostupné na internete:
<<http://www.taxhistory.org/thp/readings.nsf/cf7c9c870b600b9585256df80075b9dd/edf8de04e55e4b14852570ba0048848b>>
- [45] TOTAL ENERGY. Annual Energy Review. In *U.S. Energy Information Administration*. [online]. Október 2011 [cit. 2011-20-12]. Dostupné na internete:
<<http://www.eia.gov/totalenergy/data/annual/showtext.cfm?t=ptb0101>>
- [46] UNITED STATES ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY. Summary of the Oil Pollution Act. In *USEPA* [online]. [cit. 2012-28-01]. Dostupné na internete:
<<http://www.epa.gov/lawsregs/laws/opa.html>>
- [47] U.S. Department of Energy. 2011. *Annual Energy Review 2010*: úradná správa. Washington, DC: U.S. Energy Information Administration, 2011. 384 s.
- [48] U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *Alaska: Data*. [online]. December 2011 [cit. 2011-30-11]. Dostupné na internete:
<<http://www.eia.gov/state/state-energy-profiles-data.cfm?sid=AK#Reserves>>
- [49] U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *How dependent are we on foreign oil?*. [online]. [cit. 2011-30-11]. Dostupné na internete:
<http://www.eia.gov/energy_in_brief/foreign_oil_dependence.cfm>
- [50] U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *Natural Gas: Natural Gas Consumption by End Use*. [online]. December 2011. [cit. 2011-17-12]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/dnav/ng/ng_cons_sum_dcu_nus_a.htm>
- [51] U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *Natural Gas: Natural Gas Withdrawals and Production*. [online]. December 2011. [cit. 2011-10-12]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/dnav/ng/ng_prod_sum_dcu_NUS_a.htm>
- [52] U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *Natural Gas: Texas Natural Gas Processed*. [online]. December 2011. [cit. 2011-17-12]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/dnav/ng/hist/na1180_stx_2a.htm>
- [53] U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *Oil: Crude and Petroleum Products Explained*. [online]. Jún 2011 [cit. 2011-30-11]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/energyexplained/index.cfm?page=oil_imports>

- [54] U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *Petroleum & Other Liquids: Crude Oil Proved Reserves, Reserves Changes, and Production*. [online]. December 2010 [cit. 2011-28-11]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/dnav/pet/pet_crd_pres_a_EPC0_R01_mmbbl_a.htm>
- [55] U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *Petroleum & Other Liquids: Weekly Retail Gasoline and Diesel Prices*. [online]. Február 2012. [cit. 2012-19-02]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/dnav/pet/pet_pri_gnd_dcus_nus_m.htm>
- [56] U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *Petroleum & Other Liquids: U.S. Imports by country of Origin*. [online]. Júl 2011. [cit. 2011-10-12]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/dnav/pet/pet_move_impcus_a2_nus_ep00_im0_mbbbl_a.htm>
- [57] U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *Texas: Analysis*. [online]. Október 2009 [cit. 2011-28-11]. Dostupné na internete: <<http://www.eia.gov/state/state-energy-profiles-analysis.cfm?sid=TX>>
- [58] U.S. ENERGY INFORMATION ADMINISTRATION. *The Energy Independence and Security Act of 2007*. [cit. 2012-21-02]. Dostupné na internete: <http://www.eia.gov/oil_gas/natural_gas/analysis_publications/ngmajorleg/eisa.html>
- [59] USA povolili stavbu prvých reaktorov od roku 1978. In *SMESK*. [online]. 9.2.2012 [cit. 2012-04-03]. Dostupné na internete: <<http://www.sme.sk/c/6253777/usa-povolili-stavbu-prvych-reaktorov-od-roku-1978.html>>
- [60] VERGANO, D. 2010 gulf of Mexico undersea oil spill plumes doubled back. In *USATODAY*. [online]. 09.1.2012 [cit. 2012-05-03]. Dostupné na internete: <http://content.usatoday.com/communities/sciencefair/post/2012/01/gulf-oil-spill-plumes-doubled-back-/1#.T1s_RnqAbvd>